სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კვირა, 11 აგვისტო 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი მისამართით უნდა გამოგზავნონ: [illegible] 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს. რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 169 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 169

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ხონის საოსტატო სემინარიის პედაგოგიური საბჭო მწუხარებით აუწყებს პატივცემულ საზოგადოებს, რომ 8 აგვისტოს გარდაიცვალა დასახელებულ სასწავლებლის დამსახურებული მუშაკი ეკონომოსი და საქმის მწარმოებელი

ვასილი პავლეს ძე თარგამაძე

რომლის დაკრძალვა მოხდება დღეს, 11 აგვისტოს, ქალაქ ხონში. (2—1)

თვალცრემლიანი მამა ესტატე, ძმები თედორე და ნიკალა დეკანოსიძეები აუწყებენ ნაცნობთ და მეგობართ, რომ კვირას, 11 აგვისტოს, გადახდილ იქნება ნახევარი წლის წირვა და პანაშვიდი უდროვოთ დაკარგული მოსკოვის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის მესამე კურსის სტუდენტის

ერმილე ესტატეს ძე დეკანოსიძის

სულის მოსახსენებლათ სოფ. ღარიხევში (სად. ბულაგორი) წმ. გიორგის ეკლესიაში. (1—1)

ღრმათ დამწუხრებულნი შვილები, ალექსანდრე, ნიკოლოზი, მიხეილი ბადაშვილები, ნინო გიორგის ასული მაჩაბლიშვილი, ბარბარე გიორგის ასული სადუნაშვილი, სიძეები პავლე მაჩაბლიშვილი და ივანე სადუნაშვილი აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უეცრათ გარდაცვალებას ძვირფასი

ელენე ივანეს ასული ბადაშვილისას

პანაშვიდი გადახდილ იქნება დღეს, კვირას საღამოს 6 ნახ. საათზე, გასვენება მოხდება ორშაბათს 12 აგვისტოს დილის 9 საათზე კუკიის წმ. ნინოს ეკლესიაში დასაფლავებული იქნება იქვე გალავანში. გამოსვენება მიცვალებულის სახლიდან ახალციხის ქუჩა № 15. (1—1)

რას გვასწავლის ოსების ყრილობა?

ოსების მეხუთე ყრილობა დათავდა. მეოთხე ყრილობამ დაადგინა გადაუჭრელი დატოვებია საკითხი: დარჩებოდა სამხრეთის ოსობა საქართველოს რესპუბლიკის საზღვრებში, თუ ჩრდილოეთის ოსობას შეუერთდებოდა. პასუხისთვის ექვსი კვირის ვადა დასდეს.

ჩვენ იმ თავიდანვე კარგათ ვიცოდით, თუ რას ნიშნავდა ექვსი კვირის ვადის დადება: ამ დროს განმავლობაში იმედი ქონდათ აჯანყების მოწყობის და ჩრდილოეთ კავკასიის მოშველების.

ასეც მოხდა.

აჯანყება მოედო ზუგდიდ ლეჩხუმის მაზრებს, საჩხერის რაიონს და დუშეთის მაზრას.

თვალი რომ გადავავლოთ საქართველოს რუქას ჩვენ დავრწმუნდებით, რომ აჯანყების ადგილები წარმოადგენენ ერთს ხაზს, რომელიც ჩრდილოეთ კავკასიას და მაშასადამე რუსეთს აკრავს.

ეს გარემოებაც ნათელ-ყოფს, სხვათა შორის იმ აზრს, რომელსაც ჩვენ ვიცავდით: ოსების აჯანყება არ არის სახალხო აჯანყება, არამედ ის არის ახალმოდის ბალშევიზმი, რომელიც რუსეთთან შეერთებას ისახავს მიზნათ. ეს აზრი მტკიცდება იმითაც, რომ მოძრაობის მთავარი სულის ჩამდგმელი, მისი იდეიური ხელმძღვანელი ჩვენი ყოფილი თანამემამულე ფილიპე მახარაძეა.

რას ამბობდენ ჩვენი ნაციონალისტები? როგორც ყველაფერში, იმათ ამ საკითხშიაც პოლიტიკური სიბრმავე გამოიჩინეს და ქვეყანას არწმუნებდენ: ოსობის ინტერესები საქართველოს რესპუბლიკის არსებობას ვერ ურიგდება, ოსობას ცალკე სახელმწიფოს შექმნა უნდაო. ამის გამო ცალკე შეკითხვითაც კი წარსდგენ ეროვნულ საბჭოს წინაშე და ოსობისათვის ომის გამოცხადებას მოითხოვდენ.

ირ. წერეთელმა კარგათ დაახასიათა, თუ რა მწყრალათ არიან ჩვენი ნაციონალ-დემოკრატები სახელმწიფოებრივ თვალსაზრისთან, რომ ოსობის მოძრაობის ეროვნულ მოძრაობათ ჩათვლა ნიშნავს მთელი ერის წინააღმდეგ გალაშქრებას და საქმის გართულებას.

მეხუთე ყრილობამ ცხადჰყო ეროვნულ-დემოკრატების პოლიტიკური სიბრმავე. ამ ყრილობაზე კრინტიც კი არ დაძრულა საქართველოს საზღვრებიდან გასვლის შესახებ. და ეს მოხდა იმიტომ, რომ ჩვენი მთავრობა შეებრძოლა არა ოსობას, არამედ ოს აჯანყებულებს ქართველ აჯანყებულებთან ერთად.

ოს ნაციონალისტებს დიდი სურვილი ქონდათ მთელი ოსობა ჩაეთრიათ ამ მოძრაობაში და საქართველოს მთავრობის რეპრესიებიც მთელი ერის წინააღმდეგ ყოფილიყო მიმართული. ისინი ეტყობა, საქმის ხალხია და ჩვენმა უსაქმო ინტელიგენციამ ვერ აუღო მდგომარეობას ალღო და ცდილობდა, რომ ოს ნაციონალისტების საქენქით ჩვენც მოვტყუებულიყავით.

ოსი ნაციონალისტები დამარცხდენ: მათი პროვოკაციის ქსელი ჩაიშალა. მაგრამ ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, ვითომ ოსობის საკითხი საბოლოვოთ გადაჭრილი იყოს.

ჩვენ მოვალე ვართ კარგათ ჩავუკვირდეთ მეხუთე ყრილობის დადგენილებას. თავისთავათ ჩვენ არაფერი არ გვაქვს წინააღმდეგი იმისი, რომ ოსობამ ფართო თვითმართველობა მიიღოს. მაგრამ ჩვენთვის მიუღებელია ის ფორმა, რომელშიაც ოსი ნაციონალისტები ამ თვითმართველობის განხორციელებას მოითხოვენ.

ჩვენთვის მისაღებია მართველობის ის ფორმა, რომელსაც ოსის ხალხის უმრავლესობა ძალდაუტანებლათ და შეგნებულათ მიიღებს.

მეხუთე ყრილობა, რომელიც გაგრძელებაა მეოთხე ყრილობის, არ არის ოსობის ნების გამომხატველი ორგანო და ამიტომ ვერც მის მიერ არჩეული ეროვნული საბჭო იქნება ავტორიტეტუ ი.

და სანამ ფრონტიდან დაბრუნებული ჯარისკაცები და ყოფილი სტრაჟნიკები და ყაჩაღები იარაღში სხედან, ჩვენ არ შეგვიძლია გულგრილათ ვუცქიროთ დღევანდელ ეროვნულ საბჭოს, რომელიც დღეს დუშეთის სასტიკ დამარცხების შთაბეჭდილების ქვეშ იმყოფება, მაგრამ ორპირიან იანუსივით ისევ ჩრდილოეთისკენ იბრუნებს პირს, თუ საამისო დროს მოესწრო.

ამიტომ, ჩვენის ფიქრით, საჭიროა ოსობას, ისევე როგორც ქართველობას, იარაღი აეყაროს; საჭიროა ჩვენი პარლამენტის მიერ გამოცემული მიწის კანონი განხორციელდეს და ადმინისტრაცია და სასამართლო მოეწყოს. და როცა ცხოვრება ნორმალურ კალაპოტში ჩადგება, როცა ნაძირალები აილაგმება, მოწვეული უნდა იქნას ოსობის საერთო ყრილობა, არჩეული დემოკრატიულ ნიადაგზე. და თუ ამ გზით არჩეული ყრილობა თვითმართველობას მოითხოვს, ჩვენ ამას დავიცავთ. მეტსაც ვიტყვით: ჩვენ არ შევებრძოლებით ოსობას თუნდაც მან სრული გამოცალკევება მოითხოვოს, ოღონდ ეს იყოს ხალხის სურვილი და არა ბალშევიზმის დროშის ქვეშ მდგომ მონარქისტების და შავრაზმელების.

ჩვენ ვიცავთ ოს დემოკრატიის ინტერესებს ოს შოვინისტების წინააღმდეგ. ამიტომ ჩვენ ვერ ჩავთვლით კანონიერ ორგანოთ ოსების ეროვნულ საბჭოს, რომელიც უწესოთ არის არჩეული.

დიდი სიფხიზლე და წინდახედულობა გვმართებს, რომ კვლავ არ განმეორდეს ახალი ვანდეა და ისევ ზარბაზნების ამუშავება არ მოგვიხდეს.

კიდევ ერთი შეკითხვა

უსაბუთო შეკითხვის ოსტატობა ამ ჟამათ ბ. დავით ჩიქოვანმა იკისრა, მაგრამ ვერც მან და ვერც ნაციონალ-დემოკრატმა ბ. რ. გაბაშვილმა ვერ შესძლო შეკითხვის პრინციპიალურ სიმაღლეზე დაყენება და უბრალო მასლაათით დაკმაყოფილდა.

მათი განზრახვა იყო მთავრობისათვის სახელის გატეხა, მაგრამ უვარგის საშუალებით მოინდომეს განზრახვის სისრულეში მოყვანა და მიზანსაც ვერ მიაღწიეს.

შეკითხვა ამბობს: მთავრობის ბძანებათა აღმასრულებლები დაპერილებს გაუსამართლებლათ გზაში ხოცავენ. იცის თუ არა ეს გარემოება მთავრობამ, და თუ იცის, რა ზომების მიღებას აპირებს ამ უკანონობის მოსასპობათ?

ფაქტი მართლა მნიშვნელოვანია, ბრალდება მძიმე და მიუტევებელი. მაგრამ რა შუაშია აქ მთავრობა? სულ სხვაა, ის რომ ხელს აფარებდეს აღნიშნულ ბოროტ-მოქმედებებს, მაგრამ ეს არც შეკითხვის ავტორს და არც მის ამყოლ რ. გაბაშვილს არ უთქვამს.

მათ სულ სხვა ნაირათ გაილაშქრეს და სულ სხვა ბრალდებული დასვეს საბრალმდებლო სკამზე—რევოლიუცია.

ვინ გაიმარჯვა?

ბ-ნთ ჩიქოვანს და გაბაშვილს რომ ჭეშმარიტება აინტერესებდეთ, ეცოდინებოდათ, რომ არც ერთს შემთხვევას მოკვლისას, არც ერთს შეურაცხყოფას ადგილი არ ჰქონია, მანამ მართვა-გამგეობის სათავეში იდგა რევოლიუციური ორგანიზაციები და ძლიერი იყო რევოლიუცია. ხოლო როცა რეაქციამ შემოსდგა ფეხი და საერთო ანარქია გაძლიერდა, როცა ქურდებმა და ავაზაკებმა თავი წამოჰყვეს, მას შემდეგ იწყება სხვათა შორის, დაპერილების გაქცევაც და მოკვლაც. ამ მოვლენას ჩვენ მუდამ ვებრძოდით და დღესაც ვებრძვით, მაგრამ არა იმ გზით, რომლითაც ბ ნ ჩიქოვანის და რ. გაბაშვილის პარტიები. ესენი ცდილობენ დაანგრიონ ხალხის ორგანიზაციები და ამით შექმნან წესიერება. კერძოთ ნაციონალ-დემოკრატების გაზეთმა „საქართველომ" დიდი სამსახური გაუწია უფლებრივ გრძნობის ამოფხვრას და თვითნებობის კულტის გავრცელებას. მოიგონეთ მისი სისტემატიური კამპანია მათრახის სასარგებლოთ. ისე შორს მიდიოდა „საქართველო", რომ ერთხელ გლეხს ათქმევინა შემდეგი სიტყვები: „ვენაცვალე პრისტავსა, მის რუსულ გინებას და მათრახსო".

დღეს ეს ხალხი გამოსულა და გალმა გვიდავება: მილიციონერები დაპერილებს კლავენ და ეს თქვენი ბრალიაო.

ეროვნული და რადიკალი დემოკრატები ანგარაშში მოტყუვდენ. ისინი ცდილობდენ რევოლიუციისთვის გაეტეხათ სახელი, მაგრამ თითონ კი დარჩენ შერცხვენილნი.

საპროვოკაციო ფურცელი

ადგილობრივი კადეტების „ნაროდნაია სვობოდა"-ზე მოგახსენებთ.

არა ერთხელ აღგვინიშნავს, რომ ამ გაზეთს კადეტების პარტიის ეტიკეტი აზის მხოლოდ, შინაარსით ის სომხურ შოვინიზმს ატარებს.

ეს ასეც უნდა იყოს. ადგილობრივ ბურჟუაზიას ხომ სომხობა შეადგენს!

იმდენ სიყალბეს, სინამდვილის დამახინჯებას, თავხედობას, არა გვგონია, რომელიმე სხვა გაზეთში ჰქონებოდეს ადგილი საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების დღიდან.

და ყველა ეს მიმართული იყო და არის საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის წინააღმდეგ.

იცავს ეს გაზეთი სიტყვით ამიერ-კავკასიაში მცხოვრებ რუსის ხალხს, საქმით კი ემსახურება სომხის ბურჟუაზიას, სომხის შოვინისტებს.

საქართველოს საზღვრებში მცხოვრებ სომხის ბურჟუაზიას ერთი თავსატეხი საკითხი გაუჩნდა.

ეს არის დამოუკიდებელი საქართველო.

ამ ბურჟუაზიას სამოქმედოთ ფართო ასპარეზი ჰქონდა რუსეთის სახით, რომელშიაც შედიოდა თფილისის და ქუთაისის გუბერნიები.

ახლა ეს ორი გუბერნია გამოყოფილა და ცალკე სახელმწიფო გამხდარა. რა თქმა უნდა, ეს ბურჟუაზია შეეცდება ამ დაბრკოლებების გადალახვას!

და ცდილობს კიდეც!

რა „მარგალიტები" გინდათ, რომ არ მოიპოვებოდეს ამ გაზეთში საქართველოს წინააღმდეგ!

რუსი ხალხის ქართველებზე წასისიანება,

ყალბი სტატისტიკა,

საქართველოს მთავრობის მოღალატეობა,

საქართველოს საზღვრებში მცხოვრებ სხვადასხვა ერების ქართველების წინააღმდეგ დარაზმვა,

სამაგიეროთ,—

ქება-დიდება ყოველივე იმისა, რაც სომხურია:

ჭეშმარიტი დემოკრატია „დაშნაკცუტიუნის" პარტიის სახით მხოლოდ სასომხეთის რესპუბლიკაში ყოფილა,

სომხეთში თურმე ქართველებივით გულურათ არ ატარებენ ცხოვრებაში ნაციონალიზაციას,

სომხეთში თურმე არ ავიწროვებენ სხვა ერებს ისე, როგორც ამას სჩადიან ქართველები და სხვადასხვა.

ყველა ამ „სიმშვენიერეს" დაემატა ლიტერატურაში არ ხმარებული წერის კილო ამ უკანასკნელ ხანებში.

პარასკევის ნომერში ეს გაზეთი ჰბეჭდავს ნ. დ.—ს ხელმოწერით პატარა ფელეტონს სათაურით — „მინისტრის მონოლოგი".

მინისტრი, რა თქმა უნდა, სოციალ-დემოკრატია. ბევრ თავის შესარცხვენ აზრებს წარმოათქმევინებს ხოლმე ნ. დ. მინისტრს, დაბოლოს წერილი-მონოლოგი ასე თავდება: „დასწყევლოს ეშმაკმა. მინდა ვასიამოვნო ერთსაც და მეორესაც. რომ გლეხებიც იყვნენ მაძღარნი და ნაციონალ-დემოკრატებიც უვნებელნი დარჩენ. არ ხერხდება! რა უნდათ მათ, კაცმა რომ სთქვას, რამდენი პოზიციები ჩვენ მათ არ დავუთმეთ, მათ კი არა თუ პატივი აგვხადეს, პროსტიტუტკებათაც (მეძავ ქალებათ) კი გადაგვაქციეს".

დღემდე ჩვენ ვამბობდით: კადეტების ეტიკეტის ქვეშ გამოდის აშკარა საპროვოკაციო ფურცელი რუსულ „ნაროდნაია სვობოდა"-ს სახით.

ზემო მოყვანილი ამონაწერის შემდეგ აღარ ვიცით ნ. დ. სახით რანაირ მამაკაც ან დედაკაცთან, ან საერთოდ—რა გვარ „ფურცელთან" გვაქვს საქმე!..

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

9 აგვისტო.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტზე უმნიშვნელო სროლაა.

პარიზი. წარსული დღე ღამე მშვიდობიანად ჩატარდა. ამიენის სამხრეთ-აღმოსავლეთით დაწყებული ბრძოლა ინგლის-საფრანგეთის ჯარების სასარგებლოთ მიმდინარეობდა.

ბუქარესტი. რათა ხოლერა არ იქნას შემოტანილი, დაიხურა უკრაინის საზღვრები. რუსეთიდან უკრაინაში მიმავალ მგზავრებზე დაწესებულია 5 დღის კარანტინი.

ბერლინი. თუ რა სურს რუსის ხალხს და რუსეთში მომქმედ პარტიებს, ამას საუცხოვოდ ააშკარავებს კადეტების პარტიის ბელადის ინტერვიუ, რომელიც მოთავსებულია „ფოსსიშე ცეიტუნგში". რუსეთის პოლიტიკურმა მოღვაწემ განმარტა, რომ კადეტების პარტიას, რომელსაც ემხრობა მთელი ინტელიგენცია და აგრეთვე ყველა პატარა ერები და საშუალო წოდება, ომის გამოცხადებისას იმედი ჰქონდა, რომ ეს ომი რუსეთს მისცემდა დარდანელს და რუსეთს მოუტანდა დემოკრატიულ წეს-წყობილებას. შემდეგ ის ამბობს: „სულ წინააღმდეგი კი მივიღეთ. ბევრი ჩვენგანი დარწმუნდა, რომ დარდანელის გახსნა შესაძლებელი იყო უფრო იაფ ფასად გამოსყიდვით, ვიდრე ამისთვის ომის წარმოება, რაიც ჩვენ დაგვიჯდა მილიონობით მოკლულ-დასახიჩრებულ ხალხათ და უთვალავ მილიარდ ოქროთ. ბევრია ჩვენს შორის ისეთები, რომლებიც უკვე განთავისუფლდენ ომის ფსიხოზისაგან და დაინახეს, რომ ჩვენი საუცხოვო სიზმარი გაჰქრა, ვით კვამლი. საფრანგეთიც, რომელსაც ხელმძღვანელობენ პატივ მოყვარე ენამჭევრნი და საეჭვო ელემენტები, ის საფრანგეთი, რომელიც სისხლისაგან იცლება და ინგლისიც, რომელიც კაცობრიობის თავისუფლების და დემოკრატიის თავშესაფარია, დაშორდენ ლიბერალიზმს. უკეთეს შემთხვევაში ჩვენ ვიქნებოდით გერმანიისადმი მეგობრულ განწყობილებაში, მაგრამ ჩვენ გვიძნელდა სამთა შეთანხმებასთან კავშირის გაწყვეტა, ვინაიდან ჩვენ დავწმუნდით, რომ ჭეშმარიტი დემოკრატიის გამარჯვება რუსეთში თუ არ მოხდება ბერლინის და ვენის დახმარებით, არც პარიზის, ლონდონის ან ვაშინგტონის დახმარებით და ამიტომ ყოველგვარ ომს ჩვენ ვამჯობინებთ მშვიდობიან მდგომარეობას. ჩვენ გვინდა მოსვენება აღმაშენებლობითი მუშაობისათვის და გვწამს, რომ თანამედროვე რუსეთს ვერ იცნობენ ჩვენი მოკავშირენი, მათ არ იციან, რომ რუსეთს ესაჭიროება სიმშვიდე, მოსვენება და თუ მათ ეს იციან, ყოველ შემთხვევაში მათთვის სასარგებლო არ არის ამ მხრით რუსეთს ხელი შეუწყონ. დასასრულ, რუსეთის პოლიტიკურმა მოღვაწემ სთქვა: რუსეთის მდგომარეობა, რომ ის დაილალა ომში არ შეიძლება არ იცოდენ, როგორც ბერლინში და ვენაში, ისე ლონდონში და პარიზში. სამხედრო ავანტიურისათვის არც ტროცკის, არც მაკლაკოვს და არც ბალაშოვს არ შეუძლიათ შექმნან საჭირო რუსეთის ჯარი, ამიტომ ჩვენ გვესაჭიროება ნეიტრალიტეტი და სხვა არაფერი. და ვინც შეეცდება გამოგვიყვანოს ამ მდგომარეობიდან, ის დამარცხდება. ასეთი ცდისა და მიმდინარეობის საწინააღმდეგოთ ეკონომიურ გახრწნილ და პოლიტიკურად დაფლეთილ რუსეთშიაც კი ვპოვებთ ჩვენ საკმაო ძალას".

ბერლინი. გერმანიის დიპლომატიური წარმომადგენელი გელფერიხი, რომელიც მოსკოვში იმყოფება, 8 აგვისტოს ბერლინში იყო. პირადი მოხსენება გააკეთა. მოსკოვში დაპატიმრებულ იქნენ ფრანგები და ინგლისელი თავისუფალი მოქალაქენი; აგრეთვე ფრანგი და სერბიელი აფიცრები, რომელთა მოღვაწეობას კავშირი აქვს მურმანში მომხდარ ამბებთან.

მოსკოვის რადიო-სადგური 8 აგვისტოს თარიღით აკეთებს რა მოკლე მიმოხილვას უკანასკნელად მომხდარ ამბებისა იუწყება, რომ საბჭოთა ორგანოების მუშაობა იმ ადგილებში, სადაც სცნობენ ამ მთავრობას, კარგათ მიმდინარეობს. იმ ადგილებში, სადაც საბჭოს მთავრობა არ არის, გაძლიერებულია კონტრრევოლიუციონური პროპაგანდა და რეაქცია. კონტრ-რევოლიუციონურ ძალების მთავარი ბუდე დასავლეთი ციმბირია. ეს ძალებია ჩეხო-სლოვაკები, რომელთაც ემხრობიან ინგლის-საფრანგეთის დაქირავებული აგენტები და რუსი აფიცრები, გენერლები, პოლკოვნიკები, რომლებიც ნიკოლოზის დროის წესების მომხრენი არიან. არიან აგრეთვე რუსეთის რევოლიუციის დაქირავებული მოღალატენი. ჩინეთის სამხრეთ ნაწილში რევოლიუციონური მოძრაობა ძლიერდება. დიპლომატიური დამოკიდებულება საბჭოთა მთავრობის პროგრამის თანახმათ მტკიცდება. ჩინეთი დასთანხმდა იმ კონტრ რევოლიუციონერების გაცემაზე, რომლებმაც რუსეთიდან გაქცევით ჩინეთში თავს უშველეს. სპარსეთი საბჭოთა თურქესტანისაკენ მოიწევს, რაც მტკიცდება სპარსეთის მასსის მიერ საბჭოთა მთავრობისადმი სიმპატიის გამოცხადებით. ამას გარდა სპარსეთში გაჩნდა ძლიერი პარტია, რომელსაც სურს საბჭოთა თურქესტანთან შეერთება და აწარმოებენ სასტიკ ბრძოლას ხალხის გასანთავისუფლებლათ.

10 აგვისტო.

ბერლინი. იზერსა და ანკრომს შუა ძლიერი საარტილერიო სროლაა. იპრის სამხრეთ-დასავლეთით და ლის ს სამხრეთით ძლიერი საარტილერიო სროლის შემდეგ მტერი იერიშით მოვიდა; იერიშები მოვიგერიეთ. სომმის ჩრდილოეთით მტერი გავრეკეთ ჩვენი პოზიციებიდან. სომმასა და ავრს შუა შევაჩერეთ მტრის იერიშები. აქ ჩვენ წაგვართვეს ზარბაზნები და წაიყვანეს ტყვეები. აქ წამოყვანილი ტყვეები ამტკიცებენ, რომ ინგლისელებმა დამხმარე ძალები მიიღეს აქ ავსტრალიიდან, კანადის კორპუსებიდან და ფრანგთაგან. მდ. ვესლისთან საარტილერიო სროლა გაძლიერებული იყო.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. ლიუდდი-ტულკერასთან მოვიგერიეთ მტრის იერიში. აჯანყებულები, რომლებიც ჩვენს ჯარს ზურგში მოექცენ გეჯრასთან ბრძოლის დროს უკუ ვაქციეთ. ურმიის ტბის სამხრეთით ჩვენ დავიკავეთ მიჯანდუაბი. სხვა ფრონტებზე ცვლილება არ მომხდარა.

ვენა. იტალიის ფრონტზე ორივეს მხრით საარტილერიო სროლაა. ალბანეთში სამხედრო მოქმედება შესუსტდა.

პარიზი. ბრიტანეთის მეოთხე არმიამ მარჯვენა ფრთაზე შეტევა დაიწყო. ამ დროს საფრანგეთის ჯარებმა დაიკავეს პიერრნონი, კონტუარი და ხანქენსტენი. რკინის გზის იქითა მხარეს ხანქენსტენის სამხრეთით ფრანგებმა მიაღწიეს არვილენამდე და დაიკავეს ის. ამ ადგილებში საფრანგეთის ჯარებმა 14 კილომეტრით წაიწიეს წინ. სხვადასხვა სამხედრო მასალასთან ერთად ფრანგებმა ტყვეთ წაიყვანეს 4 ათასი გერმანელი. ფრანგების და ინგლისელების ზარალი უმნიშვნელოა. მდ. ვესლაზე ამერიკის ჯარებმა დაიკავეს ფეისმეტტომი, საიდანაც წამოიყვანეს ასამდე ტყვე.

ბერლინი. სომმასა და ავრს შუა მტერი განაგრძობს შემოტევას.

მოსკოვი. ყველა „სოვდეპებს". საზღვრის დასაცავი ჯარის შესადგენათ წინადადებას ვაძლევ ადგილობრივ საბჭოებს რაიონის უფროსებს დახმარება აღმოუჩინოთ ყოველი მხრით. სვერდლოვი.

მოსკოვს ტაშკენტიდან. 9 აგვისტო 2 საათი. ლენინს. სემირეჩიაში ჩეხოსლოვაკების წინააღმდეგ ბრძოლას ვაწარმოებთ. შედეგი კარგი მოაქვს ბრძოლას. შემდეგ ბრძოლას გადავიტანთ ციმბირში. ჩვენი მზვერავები უკვე იქ არიან. როგორც კი მივიღებ ცნობებს, გაცნობებ. ორენბურგის ფრონტზე ჯერჯერობით საქმე კარგათაა. სამხედრო ძალები აქტიუბინსკში იმყოფებიან, ვიდრე სამხედრო მასალა მოვიდოდეს. ასხაბადის ფრონტზე წინ მივიწევთ. აქტიუბინსკთან მდგომი ჯარის სულიერი განწყობილება, რომელსაც უფროსობს ზინოვიევი, საუცხოვოა. რესპუბლიკის ეკონომიური მდგომარეობა საუცხოვოა. აღმშენებლობითი მუშაობა სწარმოებს. რკინის გზის შენების საქმეს ვანვითარებთ, რომ გამოყენებულ იქნას თურქესტანის სიმდიდრე. ვცდილობთ მოვიხმაროთ აქ მიწაში დამარხული სათბობი მასალა. მიწის სოციალიზაცია ფართო ხასიათს ღებულობს და ჩვენ მას მხარს ვუჭერთ. ბამბის წარმოების საქმე კარგათ არის. ბევრი ბამბა იქნება ბაზარზე. თურქესტანის საზღვრების საქმეც კარგათ არის. დაწვრილებით საზღვრების შესახებ გადაგეცი ბონჩ ბრუევიჩს. ეკონომიური მოწყობის საქმე ხარჯებს მოითხოვს. ბევრს ვხარჯავთ, მაგრამ ნაყოფს ვერც ისე ადრე მოვიმკით. ოთხი ფრონტის არსებობა და ჯარის შეხახვა საბოლოოდ ანგრევს ფინანსიურ წყობილებას. თუ დახმარება არ გვექნა, ვერას გავხდებით. გთხოვთ დაგვეხმაროთ ფულით. თურქესტანის რესპუბლიკის „სოვნარკომის" თავმჯ. კოლესოვი.

კლემანსომ თავის უკანასკნელ სიტყვაში, რომელიც მან პარლამენტში წარმოსთქვა, ის აზრი გაატარა, რომ ზავი, რომლისკენაც საფრანგეთი მიისწრაფვის, უნდა იქნეს ისეთი, როცა გერმანიის საშუალება მოესპობა ის გაიმეოროს საფრანგეთის მიმართ, რაც ამ ომის დაწყებისას მოიმოქმედა.

ოსების მეხუთე ყრილობა ჯავაში

ამ ყრილობიდან დაბრუნებულმა ამხ. გიორგი გაგლოევმა ს.-დ. ფრაქციაში მოხსენება წაიკითხა ყრილობის მუშაობის შესახებ, პირველი ყრილობა მომხდარა შარშან მაისში; ყრილობას მიუღია რეზოლიუციები ადგილობრივ კითხვების შესახებ (ქურდობის წინააღმდეგ ბრძოლა და სხვ.). დეკემბრის ყრილობა შეცვლილ პირობებში მომხდარა, მაგრამ მაინც ს.-დ. გაუმარჯვიათ. მესამე და მეოთხე ყრილობა კი ბალშევიკების მომზადებული ყოფილა. ხელმძღვანელობდა ფ. მახარაძე. ის თურმე რუსეთთან შეერთებისაკენ მოუწოდებდა ოსებს, ჩრდილოეთის ოსებისათვის კი უთქვამს: დაიხსენით სამხრეთი ოსეთი კონტრ-რევოლიუციურ მენშევიკებისაგანო. მეოთხე ყრილობა უმთავრესათ ჯარისკაცებისაგან

იყო თურმე შემდგარი. ექვსი კვირა იმიტომ დასდეს პასუხისათვის, რომ იმედი ქონდათ მომზადების. მართლაც აღნიშნულ ექვს კვირაში მოხდა აჯანყება ლეჩხუმში, საჩხერეში, დუშეთში.

მეხუთე ყრილობაც ნაციონალისტების დიდ გავლენის ქვეშ ჩატარებულა და მიუღიათ ნაციონალისტების რეზოლიუცია. მაგრამ როგორც რეზოლიუცია, ისე საზოგადოთ ყრილობაზე მოქცევა ამტკიცებს, რომ ნაციონალისტებს ყურები ჩამოუყრიათ. ისინი აცხადებენ, რომ საქართველოსგან გამოყოფა არც კი უფიქრიათ, მოითხოვენ მხოლოდ ფართო თვითმართველობას. ეს აიხსნება ერთის მხრით იმით, რომ დუშეთ საჩხერეში სასტიკი დამარცხება იგემეს ბოლშევიკებმა და ოს ნაციონალისტებმა, მეორეს მხრით იმით, რომ ჩრდილოეთ კავკასიიდან დაბრუნებულს, დელეგატს ბ. პეტრე თედეევს ვერ ჩამოუტანია სანუგეშო ამბავი.

საქართველოს ეროვნული საბჭო

9 აგვისტოს სხდომა.

თავმჯდომარეობს ე. თაყაიშვილი.

მდივანი აქვეყნებს მთელ რიგს კანონ პროექტებისას, რომელიც საბჭომ გადასცა სათანადო კომისიებს. სარედაქციო კომისიის წევრი **ს. ფირცხალავა** კითხულობს წინა სხდომებზე მიღებულ კანონ-პროექტების საბოლოო რედაქციას. საბჭო ამტკიცებს სარედაქციო შესწორებებს.

განსახილველია მთავრობის კანონ-პროექტი ფინანსთა სამინისტროსთან საგანგებო სალიკვიდაციო განყოფილების დაარსების შესახებ. მომხსენებელი **ალ. ასათიანი** ამბობს: საფინანსო სამინისტროსთან დაარსდა სალიკვიდაციო დაწესებულება, რომელიც განაგებს ყველა ლიკვიდაციასთან დაკავშირებულ საქმეებს. წინეთ ამ სალიკვიდაციო საქმეებს განაგებდენ სხვადასხვა დაწესებულებანი, რითაც საქმე ფერხდებოდა და რადგანაც საფინანსო სამინისტროს მრავალი საჭირ ბოროტო კითხვები აქვს გადასაჭრელი ამ ჟამად, მან შეიმუშავა კანონ-პროექტი სამინისტროსთან განსაკუთრებული სალიკვიდაციო განყოფილების დაარსების შესახებ. ეს დაწესებულება იქნება დროებითი, რადგანაც ნავარაუდევია სამი თვის განმავლობაში უნდა დასრულდეს ყოველგვარი ლიკვიდაცია. კანონ-პროექტი შესდგება სამი მუხლისაგან: 1) დაარსდეს საფინანსო სამინისტროსთან დროებით სამი თვის ვადით საგანგებო სალიკვიდაციო განყოფილება ყველა ლიკვიდაციასთან დაკავშირებულ საქმეების მოსაწესრიგებლათ; 2) არსებულ სალიკვიდაციო განყოფილების შენახვად 120,000 მანეთი გაღებულ იქნას სახელმწიფო ხაზინიდან; 3) კანონ პროექტი შედის ძალაში დღიდან მისი მიღებისა ეროვნული საბჭოს მიერ. **ალ. ლომთათიძე** ადგილიდან: „შტატები“?

მომხსენებელი: მთავარ გამგეს მიეცეს თვეში 1350 მ. საქმის მწარმოებელს 600 მ., მდივანს 500 მ., საქმის მწარმოებლის ორ თანაშემწეს 900 მ. და სხ. სულ 12000 მ. ყველა მოხელეს სამი თვის განმავლობაში

ალ. ლომთათიძეს შეაქვს მეორე მუხლში შესწორება: სიტყვა „არსებულ“ ამოშლილ იქნას. საბჭომ კანონ პროექტი მუხლობრივ განხილვის შემდეგ შესწორებით უკამათოდ მიიღო.

განსახილველია კანონ-პროექტი ქუთაისში მსხვილ საქონლის ჭირთან საბრძოლველად 100 ათასი მანეთის გადადების შესახებ.

მომხს. **მ. ყაუხჩიშვილი:** ამ ბოლო ხანებში საქართველოს ტერიტორიის მრავალ ადგილას თავი იჩინა მსხვილ საქონლის ჭირმა. განსაკუთრებით ცუდი და ფართე ხასიათი მიიღო ამ სენმა ქუთაისის გუბერნიაში. ამიტომ შინაგან საქმეთა სამინისტრომ შემოიტანა კანონ-პროექტი, რომლის ძალით სამინისტროს უნდა მიეცეს 100,000 მ. ქუთაისის გუბერნიაში საქონლის ჭირთან საბრძოლველად. კანონ-პროექტში არ არის ნაჩვენები შტატები. კომისიას უნდოდა ეს კანონ-პროექტი მთავრობისთვის დაებრუნებია და მიეთითებია 10 მილიონიან ფონდზე, რომლიდანაც შეიძლებოდა ამ საჭიროებისათვის ფულის მიღება, მაგრამ რადგანაც საქმე ძლიერ საშური იყო, კომისიამ კანონ-პროექტი მიიღო ასეთი შესწორებით: მიეცეს შინაგან საქმეთა სამინისტროს 100,000 მანეთი ავანსის სახით ქუთ. გუბ. საქონლის ჭირთან საბრძოლველად. საბჭომ ეს კანონ-პროექტი კომისიის შესწორებით უკამათოდ მიიღო. საბჭო გადადის დ. ჩიქოვანის შეკითხვაზე მილიციის მოქმედების შესახებ.

დ. ჩიქოვანი. დიდმა რევოლიუციამ მისცა ჩვენს ქვეყანას დამოუკიდებლობა. სამწუხაროდ ხალხი ამ დიდ აქტს სრულიად მოუმზადებელი შეხვდა, ის ვერ შეეგუა ამ რევოლიუციას ძვირფას მონაპოვარს და ქურდ ბაცაცობას, ავაზაკობას, მექრთამეობას, სამწუხაროდ, დღესაც ადგილი აქვს. შეიძლება ბევრი წევრი საბჭოსი ამ საკითხს დიდ მნიშვნელობას არ აძლევდეს, მე კი ამას ფრიად დიდ მნიშვნელობას ვაძლევ. დასავლეთ ევროპაში, განსაკუთრებით ინგლისში, ყოველგვარ შეკითხვებს დიდის ინტერესით და ყურადღებით ეპყრობიან. შეკითხვებს საერთოდ არ უნდა ქონდეს პარტიული ხასიათი და მის გარშემო მსჯელობა არ უნდა გადაიქცეს პარტიულ კინკლაობათ. ჩემი შეკითხვის საგანი არის უკანონო მკვლელობა, რომელსაც ამ ბოლო ხანებში ხშირად აქვს ადგილი ქალაქის სხვადასხვა ადგილას. ომმა და რევოლიუციამ უძლიერესათ გაამეფა მკვლელობის ინსტიტუტი და დასცა ადამიანის ღირსება. საჭიროა ამ მკვლელობას მიეცეს კანონიერი ფორმა. როცა ამიერ კავკასიის დამოუკიდებლობა გამოცხადდა, მაშინ ადმინისტრატიული და სასამართლოს ფუნქციები ერთმანეთში აირია და ყოვლად შეუძლებელი იყო იმ ხანათ კანონიერ გასამართლებაზე ლაპარაკი, დღეს კი გვაქვს ასე თუ ისე ერთგვარ ფორმაში ჩამოსხმული სახელმწიფო. ასეთი მკვლელობა და უსამართლობა რომ ცუდია სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში, ეს საანბანო ჭეშმარიტებაა, მაგრამ იმიტომ მიხდება ამ გარემოებაზე ლაპარაკი, რომ ნაკლებ ყურადღებას აქცევდენ ამ მხარეს. მე ხელთა მაქვს 9 შემთხვევა თვითგასამართლებისა, 8 ასე თუ ისე სამართლიანად დასაჯეს (ე. ი. მათი ბრალდება მაინც დამტკიცებულ იყო) მხოლოდ მე 9 შემთხვევა კი პირდაპირ შემაძრწუნებელი და დამაფიქრებელია. აქ მომხსენებელი ასწერს იმ გარემოებას, თუ როგორ და სად იქნა მოკლული რუსაძე გვარდიელების მიერ. ეს მკვლელობა მოხდა ნაძალადევში. უნდა აღინიშნოს, რომ ქალაქის სხვადასხვა ადგილებიდან ამ უბანში მოყავთ მილიციონერებს ტუსაღები და აქ ასამართლებენ. მე არ მინდა ვინმეს ბრალი დავსდო, მე მხოლოდ მივუთითებ მთავრობას ამ უსამართლობაზე, რომ მან შესაფერი ყურადღება მიაქციოს. სიკვდილით დასჯის კანონის მიღების შემდეგ არ უნდა ჰქონოდა ასეთ მაგალითებს ადგილი, მაგრამ არ ვიცი თუ რა მოსაზრებით არ ახორციელებენ ამ კანონს. მე იმედს გამოვსთქვამ, რომ საბჭო იქონიებს საქმიან მსჯელობას ამ საგანზე და მთავრობაც ჯეროვან ყურადღებას მიაქცევს ამ გარემოებას, რომ შემდეგში არ განმეორდეს ტუსაღების ასეთი თვითგასამართლება.

იუსტიციის მინისტრი **შ. მესხიშვილი** მე ძალიან გულდასმით მოვუსმინე ბ. ჩიქოვანს და მის დასაბუთებაში არაფერი არ აღმოჩნდა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის. მან მხოლოდ სთქვა, რომ ქალაქის ზოგიერთ უბანში ხდება თვითგასამართლებაო. ხალხის წარმომადგენელნო, თუ თვითეულმა თქვენგანმა არ აღმოუჩინა დახმარება ამისთანა შემთხვევაში, მაშინ ვერავითარი მთავრობა დღევანდელ არა ნორმალურ პირობებში ვერ შესძლებს ნამდვილ აღმშენებლობითი მუშაობას და ჯეროვნად ვერ შეასრულებს იმ მძიმე და საპასუხისმგებლო მოვალეობას, რომელიც მდგომარეობს საქართველოს სუვერენიტეტის განმტკიცებაში. ბ. ჩიქოვანს 9 ფაქტი ქონია, 8 მოუთმენია, ხოლო მე-9 შემთხვევას ვერ შერიგებია. მე არ მესმის ვინმეს გასამართლება, გარეშე კანონიერი სასამართლოსი, მე ვაცხადებ, როგორც იუსტიციის მინისტრი, რომ არც ერთი ტუსაღი არ მოუკლავთ თუ კი მან ჩემს ყურებამდე მოაღწია. თქვენ უნდა ეს ფაქტები მაშინათვე გეცნობებინათ მთავრობისათვის (და არა ჯიბით ტარება იყო საჭირო) და თუ კი ის ზომებს არ მიიღებდა, მაშინ შეგეძლოთ პასუხის მოთხოვა. რაც შეეხება იმ გარემოებას, რომ ადმინისტრაციის სასამართლოს ფუნქციები არ არიან განსაზღვრული ერთი მეორისაგან, ეს მართალია, მაგრამ ეს იმის ბრალია, რომ სახელმწიფოებრივი აპარატი მოუწყობელია, იუსტიციის და შინაგან საქმეთა სამინისტროები ყოველივე ღონეს ღონობენ, რომ განსაზღვრონ თავიანთი ფუნქციები. აქ შეეხენ გაკვრით სიკვდილით დასჯის კანონს და სთქვეს რაღაც მოსაზრებით არ ატარებენ ცხოვრებაში ამ კანონსო. მე უნდა განვაცხადო, რომ ეს ისეთი მძიმე და დიდი საქმეა, რომ აჩქარება ყოვლად დაუშვებელია. ეხლა კი მზადდება ახალი კანონ-პროექტი, რომელსაც მალე განიხილავს საბჭო.

ჩიგოგიძე (ს.-რ.). ს. რევოლიუციონერთა ფრაქცია მწუხარებით ხვდება იმ ფაქტებს, რომელიც აქ აღნუსხულ იქნა. მაგრამ ჩვენი ფრაქცია დარწმუნებულია, რომ ის მთავრობა, რომელიც გამომხატველია ხალხის ნება-სურვილების და ზრახვა მისწრაფებათა, შეეცდება ბოლო მოუღოს ასეთ სამწუხარო მოვლენას. მასთან უნდა აღვნიშნოთ, რომ დღევანდელ არა ნორმალურ პირობებში მეტის მეტად ძნელია ყოველგვარ უფლებრივ გარანტიებზე და ნორმებზე ლაპარაკი. ჩვენ მოვითხოვთ შემდეგში ამ გარემოებას მიექცეს ჯეროვანი ყურადღება და რაც შეიძლება დაჩქარებით მოეწყოს კანონიერი სასამართლო.

ი. ბარათაშვილი. ანარქია მძვინვარებს, ცარცვა-გლეჯას საზღვარი არა აქვს, ამასთან ბრძოლაა საჭირო, მაგრამ რა საშუალებით, რა გზით. რასაკვირველია სამართალის გზით, ყოველგვარი სახელმწიფო ეყრდნობა კანონებზე, გარეშე ამისა დაუშვებელია ვინმესი გასამართლება. ჩვენში კი თვით გასამართლებამ ფართო ხასიათი მიიღო. თქვენ ხშირად წაიკითხავთ გაზეთებში, რომ ეს და ეს ტუსაღმა გაქცევა დააპირა და იქვე იქნა მოკლულიო, ერთი სიტყვით, ჩვენ აქ საქმე გვაქვს თვით გასამართლებასთან და ამას მთავრობამ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს.

აკ. ს—უა.

(დასასრული იქნება).

ახალი ამბები

ბეჭდვითი საქმის მუშათა საქმის საზოგადო კრება. დღეს, დილის 10 საათზე მუშათა კლუბში (მიხეილის ქუჩა № 65), დანიშნულია ბეჭდვითი საქმის მუშათა საზოგადოო კრება. ვინაიდან ამ კრებაზე გამგეობის არჩევნები უნდა მოხდეს, ამიტომ სავალდებულოა და აუცილებელი, რომ ყველა წევრი დაესწროს და მხურვალე მონაწილეობა მიიღოს არჩევნებში.

◆ **საქონლის გამცვლელ კომიტეტმა** დაამთავრა გერმანიაში მიმავალ კომისიის მოქმედების გეგმის შედგენა. კომისიას განსაკუთრებული უფლებები მიენიჭება.

◆ **„ნაროდნაია სვობოდა“** მთავრობის განკარგულებით დაიხურა.

◆ **ლტოლვილები.** დადგენილია დახურონ თფილისში ყველა ლტოლვილთა თავშესაფარი ორის გარდა, რომელშიაც ავათმყოფები იმყოფებიან.

◆ **ხოლერა.** უკანასკნელი დღე ღამის განმავლობაში ქალაქის საავადმყოფოში მიიყვანეს 5 ხოლერიანი და 2 საეჭვო ავადმყოფი. ხოლერისგან მოკვდა 7, მორჩა და გამოეწერა 6, ხოლერიანი და 7 საეჭვო, 9 აგვისტოს ხოლერით იყო ავად 117 და 20 საეჭვო.

◆ **თავდასხმის განზრახვა.** 8 აგვისტოს სალამოს ჭავჭავაძის ქუჩაზე განიზრახეს საგანგებო განყოფილების კასის გაძარცვა. სადგომში შევიდა 10 შეიარაღებული უცნობი პირი და დაიწყეს მოსამსახურეთა დაპატიმრება. ტელეფონით გაიწვიეს მილიციონერები, რომელთა მისვლაზე თავდამსხმელებმა დამალვა მოასწრეს.

◆ **მოსავალი.** სასოფლო სამეურნეო საზოგადოებათა, დაწესებულებათა და პირთა ცნობებით მთელს ამიერ კავკასიაში წელს პურის მოსავალი საერთოდ კარგი იყო. ზოგიერთ ადგილებში კი— ყარსის ოლქის ნაწილში, განჯის და ქუთაისის გუბერნიებში და ბორჩალოს მაზრაში—საუკეთესო. ასეთი კარგი მოსავალი მოხუცებულებსაც არ ახსოვთ. მოსავლის შენახვას ხელი შეუშალა მუშა-საქონლის ნაკლებობამ, ვინაიდან ჭირით ბლომათ დაიხოცა საქონელი ქუთაისის გუბერნიაში. ძვირი იყო აგრეთვე მუშა ხელი. კარგი პირი უჩანს ღვინის მოსავალსაც იმ ადგილებში, სადაც ვაზები ავათმყოფობით არ არის დაზიანებული. ცივი გაზაფხულის წყალობით ატამის მოსავალი დაზიანდა, თივის მოსავალიც კარგი იყო. ქართლში და ზოგიერთ სხვა ადგილებში გვალვების გამო ბალახი დაბალი გაიზარდა. უკე თუ აგვისტო ცოტათი წვიმიანი იქნა, მწვანილეულობაც კარგი იქნება. ასე რომ, ამიერ-კავკასიაში შეკრებილი მოსავალი წელს, თუ ის რიგიანათ იქნა განაწილებული რესპუბლიკებს შორის, საკმარისი იქნება ამიერ კავკასიისთვის, თუ ცოტაოდენი საზღვარ-გარეთიდან შემოტანილი პური დაემატება.

◆ **ადერბეიჯანის რესპუბლიკის** წარმომადგენელის პროტესტის შესახებ ბონების ახალ გამოცემის წინააღმდეგ მთავრობამ დაადგინა: გამოცხადებულ იქნას, რომ ამიერ დან ადერბეიჯანში აღარ გადაიგზავნება ფული არც ფოსტით და არც ბანკების საშვალებით, აგრეთვე საქართველოს რესპუბლიკა არ გაანაღდებს ადერბეიჯანიდან გამოგზავნილ ფულს.

◆ **გრინოვის თხოვნა,** რომელსაც 4 წლის კატორღა ქონდა მისჯილი კერენსკის შეურაცხყოფისა და დროებითი მთავრობის ჩამოსაგდებათ მოწოდებისათვის, შეწყნარებულ იქნა იმ პირობით, რომ განთავისუფლებისათანავე დასტოვოს საქართველოს ტერიტორია.

◆ **ილდოყანის** (თიანეთის მაზრა) ნავთის შესახებ დაადგინა: მიეცეს გზათა მინისტრს 100 ათასი მან. 10 მილიონიან ფონდიდან ილდოყანის ნავთის დასამუშავებლად.

◆ **მთავრობამ დაადგინა:** ტყიბულის ქვანახშირი გადაეცეს გზათა სამინისტროს განკარგულებაში.

◆ **დუშეთში მომხდარ ამბოხების** გამო ხარჯების შესახებ მთავრობამ დაადგინა: გადაეცეს ეს მოხსენება სამხედრო მინისტრს და სახელმწიფო კონტროლიორს წინასწარ განსახილველად. მიეცეს სამხედრო მინისტრს ავანსათ 200 ათასი მან. 10 მილიონიან ფონდიდან ამ ხარჯების დასაფარავად.

კრებები და მიტინგები

კვირას 11 აგვისტოს, საღამოს 4 საათზე „მუშტაიდში“ დემოკრატიულ კლუბში შესდგება კრება თფილისში მყოფ ოსების. წესრი-რიგი: დელეგატების მოხსენება ყრილობის მოწვევის შესახებ.

— ინიციატორთა ჯგუფი აუწყებს ამხანაგებს, რომ დღეს დილის 10 საათზე ორთაჭალის სახალხო გვარდიის შენობაში (ხარფუხი) დანიშნულია ორთაჭალის მუშათა პოლიტიკური კლუბის დამფუძნებელი კრება. ყველა წევრების დასწრება სავალდებულოა; თან უნდა იქონიონ პარტიული წიგნები. წევრთა მიღება შეიძლება მეექვსე რაიონის პარტიულ ბიუროში დილის 10—1 საათამდე და საღამოს 5—8 საათამდე.

— სახალხო უნივერსიტეტის სხდომა შესდგება ხვალ საღამოს 7 საათზე.

პროვინციის ქრონიკა

ფოთი. ინჟ. ჯავახიშვილმა, რომელიც დანიშნული იყო ქალაქის თვითმართველობის მიერ ნავთსადგურის უფროსად, სამწუხაროდ, როგორც აღნიშნა ქალაქის თავის მოადგილემ, ვერ გაამართლა ის იმედები, რომლებსაც ამყარებდენ მასზე. შეიძლება ის კარგი იყოს, როგორც ინჟინერი, მაგრამ როგორც ადმინისტრატორი ვერ აღმოჩნდა თავის დანიშნულების სიმაღლეზე.

— ნახუტურის და პარკის დემოკრატიულ წრეებში ქალაქის თვითმართველობის მუშაობის შესახებ მოხსენებები წაიკითხა ქალაქის თავის მოადგილემ, ამხ. ალ. კორძაიამ. ფრიად სასურველი იქნებოდა ასეთივე მოხსენებები იკითხებოდეს სხვა უბნების საზოგადო კრებებზედაც. დემოკრატიამ უნდა იცოდეს, თუ რას აკეთებენ მისი წარმომადგენლები. მაშინ გასავალი არ ექნება ათასგვარ პროვოკაციულ ხმებს, რომლებსაც ავრცელებენ უპასუხისმგებლო პირები.

— ქალაქის თვითმმართველობამ შეიტანა პროექტი მთავრობაში, რომლითაც უნდა გაყვანილ იქნას ახლობელ თვეებში რკინის გზის ლიანდაგი ფოთსა და სუფსის შუა. გზათა მინისტრი თანაგრძნობით შეხვდა ამ პროექტს. ამ ლიანდაგის საჭიროებისათვის ფოთში უნდა აგებულ იქნას მეორე ხიდი.

— სამგზავრო მიმოსვლა ფოთსა და უკრაინას შორის კვლავ განახლდება როგორც კი აგებული იქნება „კარანტინები“.

რკინის გზაზე

მატარებლების მიმოსვლით გამეფებული უწესრიგობა.

სათბობი მასალის გამოლევამ გამოიწვია მატარებლების მიმოსვლის შემცირება, რამაც დიდი გავლენა მოახდინა მოგზაურებზე. თუ წინეთაც მგზავრობის დროს აუცილებელი ხდებოდა ვაგონში ფეხზე დგომა სივიწროვის გამო, ეხლა უარესია. ამ ჟამათ შიგ ფეხზე დასადგომი ადგილიც არ არის. გარდა ამისა, ვაგონების სახურავზე ერთი ნამცეცი ადგილიც არ არის თავისუფალი, ყველგან მგზავრები სხედან თუ დგანან. თავის თავათ ცხადია, რომ მგზავრები მრავალია, ყველას დაკმაყოფილება ყოვლად შეუძლებელია. მაგრამ იმის დაშვებაც, რაც ამ ჟამად ხდება რკინის გზის უწყებაში, შეუწყნარებელია და აუცილებლათ ბოლო უნდა მოეღოს ვიდრე სავსებით არ განადგურდება და ხელ-ცარიელი დავრჩებოდეთ. ჩვენ გვახსოვს, რომ გვქონდა მრავალი ორთქლმავლები. ვაგონები, სათბობი მასალა და სხვა, მაგრამ ამ ჟამად აღარ მოგვეპოება, ყველაფერი განადგურდა, და რაც შეგვრჩენია ამას უნდა დიდი სიფრთხილე, დაზოგვა, ამ ჟამად მგზავრები უმეტეს ნაწილად ბილეთებს არ ყიდულობენ, აურებელ ნივთებს, სანოვაგეს და სხვებს უფასოთ ეზიდებიან, შიგ მოსამსახურე კონდუქტორების უმრავლესობა მოვალეობას არ ასრულებენ, უბილეთოებს ყურადღებას არ აქცევენ. კანტროლს, რომელმაც ბილეთები უნდა გასინჯოს, ისე მოივლი მთელ ჩვენს რკინის გზას, ვერ ნახავთ. ერთი სიტყვით, რომ იტყვიან ძაღლი პატრონს ვერ იცნობსო, ისეა საქმე. ყველამ უნდა შეიგნოს, რომ სახელმწიფოს წევრია, და აქვს როგორც განსაზღვრული უფლებანი, ისე მოვალეობანი, რომელთაც შესრულება უნდა. „ვაგონში ტევა არ არის, შიგ გავლა, ბილეთების დათვალიერება შეუძლებელიაო“, ამბობს მოსამსახურე რკ. გზისა ხანდახან. განა ამით იგი თავისუფლდება? თუ ის მოვალეობას ვერ ასრულებს, სასჯელი რათ უნდა მიიღოს?

საჭიროა ყოველმა მოსამსახურემ შეასრულოს თავისი მოვალეობა. მართალია, დღეს ჩვენი სახელმწიფოს ზოგიერთი მოქალაქე ძალიან დაბლა სდგას, ის თავის ცხვირის გარეშე არასა ხედავს, მაგრამ ჩვენ ამათ ჭკუა უნდა ვასწავლოთ, უნდა აილაგმოს მათი თავხედური ყოფა-ქცევა. ამიტომ გვყავს დამცველი რაზმი რკინის გზისა, სახალხო გვარდია, ჯარი და სხვა, რომლებსაც საჭიროების დროს უნდა მივმართოთ და უნდა დახმარება გაგვიწიონ. ისინი უნდა ვაიძულოთ შეურიგდნენ არსებულ წესებს, რომლითაც სახელმწიფო უნდა დადგეს მკვიდრ საფუძველზე. სხვანაირათ ყოვლად შეუძლებელია. ამიტომ სასტიკად აკრძალულ იქნეს უბილეთობა და უფასოთ ბარგის წაღება-წამოღება. მოსამსახურეებს ევალებოდეს თავიანთი მოვალეობის მტკიცეთ ასრულება, წინააღმდეგ შემთხვევაში ყოველი დამნაშავე სასტიკად უნდა დაისაჯოს.

გიორგი მახარაძე.

წერილი სოხუმიდან

ჩვენი მეგობრები.

ჩვენ ბევრ მტრებთან ერთად, მეგობრებიც გვყავს.

ამ წერილში მე მინდა მკითხველებს ზოგიერთი ჩვენი მეგობრების სასახელო მოღვაწეობა გავაცნო მოკლეთ.

ამ სამი თვის წინათ, როცა ოთხი დღის ბრძოლის შემდეგ კოდორთან, ჩვენმა სახელოვანმა გვარდიელებმა „ბოლშევიკების“ ბანდა სასტიკათ დაამარცხა და გამარჯვებულები სოხუმში შემოდიოდენ, დაღლილ-დაქანცულ გვარდიელებ შორის ჩვენი ყურადღება მიიპყრო ქერა, სათნოიან სახის ყოჩაღმა აფიცერმა, რომელიც აღმოჩნდა პორუჩიკი ნოვიკოვი. ნოვიკოვი ყოფილი პოლიტიკური კატორღელი ყოჩაღი. თავისუფლების შემდეგ ჯარში ჩაწერილა სამშობლოს დასაცავად. ჩვენ ვიცით, თუ რა ბედი ეწვია ასეთი იმედებით გატაცებულ მებრძოლებს და ჯარის გახრწნას და დაშლის შემდეგ ნოვიკოვიც თავისუფლების დაცვას ჩვენ გვარდიელებთან ერთად ფიქრობს ოსმალეთის შემოსევისაგან. ოსმალეთთან ზავის შემდეგ ამხ. ჯუღელის მეთაურობით ჩვენი გვარდიელები სოხუმისკენ მიდიან, სადაც ბრძოლას ერთ და იმავე დროს შინაურ და გარეშე მტერთან ბრძოლის მნიშვნელობა ჰქონდა.

კოდორთან ბოლშევიკების დამარცხების შემდეგ ნოვიკოვი გუდაუთში რჩება ჩვენი გვარდიელების ხელმძღვანელათ, მარა გუდაუთზე მუხანათურათ თავდასხმის შემდეგ ბოლშევიკების მიერ,— ნოვიკოვი მცირე რიცხვი გვარდიელებით ბრძოლით უკან იხევს და სოხუმის მახლობლათ მაგრდება. ჩვენი გვარდიელები სამი დღის განმავლობაში გაფთრებული კონტრ-იერიშებით იგერიებს ათჯერ ხელმეტ მოწინააღმდეგეს ნოვიკოვის ხელმძღვანელობით, სანამ მაშველი ჯარი მოუსწრებდა. შემდეგ ჩვენი ჯარი, გვარდიელებთან ერთად ბრძოლით წინ მიდის სოჩა-ტუაპსესკენ, სამასი ვერსის მანძილზე, გზა და გზა ჩვენ ძალებს დიდი შეტაკებები მოსდის რიცხვით მრავალ მოწინააღმდეგეებთან, რაც ყველგან ბოლშევიკების დამარცხებით თავდება. ნოვიკოვი ყველა ბრძოლაში წინა რაგში სდგას და მამაცურათ იბრძვის. ამ ბრძოლაში ნოვიკოვი ორხელ დაიჭრა, მარა ორივეხელ თავის ნაწილთან რჩება და ბრძოლას განაგრძობს.

უკვირდებით ამ თავდადებული გმირის მოქმედებას და მისდამი პატივისცემის გრძნობით გევსებათ გული. ნოვიკოვი არ არის მარტო იარაღით მებრძოლი. ის თავისუფლების სიყვარულით გაღენთილი ინტელიგენტის ტიპია. ნოვიკოვის სიტყვაც ისე მახვილი და მჭრელია, როგორც მისი ხმალი. არ იფიქროთ, თითქოს ნოვიკოვი შურს ძიობდეს ბოლშევიკებზე სამშობლოს განადგურებისთვის. არა, ნოვიკოვი ერთობ სულგძელი და ლმობიერია, მას კარგათ ესმის თუ ვისთან გვაქვს საქმე, ამიტომაც არის დამორჩილებულ მოწინააღმდეგესთან ის ზედმიწევნით ლმობიერია.

ასეთია ერთი ჩვენი მეგობართაგანი, გმირი ნოვიკოვი.

მარა განა მარტო ნოვიკოვი? როგორც მტრებმა, მეგობრებმაც გასაჭირის დროს გაგვაცნეს თავი. გასულ თვეში გუდაუთის დაცემის დროს, როგორც ზევით ვთქვი, „ბოლშევიკების“ „ბანდა“ სოხუმისკენ გამოეშურა გასანადგურებლათ. ჩვენი ძალების სისუსტე საერთო გულგრილობას ბადებდა. მთავრობის წარმომადგენელი, ჩვენი თავდადებული ხელმძღვანელთაგანი ისიდორე რამიშვილი, ძალებს აგროვებს მოახლოვებული მტრის შესახვედრათ. მას სალი კლდესავით გვერდში უდგას პორუჩიკი ტუმარკინი, რომელიც მთელი სიმწვავით გრძნობს მდგომარეობის სირთულეს. იცის, თუ რა შედეგიც მოყვება ხელმეორეთ სოხუმის ბოლშევიკების გაბოროტებულ ბანდის ხელში გადასვლას. როგორც ადგილობრივი შტაბის უფროსი, ტუმარკინი ფიცხელ განკარგულებას ახდენს და საჯაროთ აცხადებს: რომ ყველა ის, ვინც რევოლიუციონურ დისციპლინას დაარღვევს მთავრობის წინააღმდეგ აგიტაციით, პროვოკაციული ხმების გავრცელებით თუ სხვა რამით, მაშინვე დახვრეტილი იქნებაო. ეს მაშინ, როცა ადგილობრივი ბნელი ძალები გამოსვლას ეპირებიან მომავალ ბოლშევიკების შესახვედრათ. შეიძლება ითქვას, რომ იმ განცხადებით და საჭირო ზომების დროზე მიღებით ტუმარკინმა დიდათ ხელი შეუწყო თავდაცვის საქმეს. როგორც კი სოხუმის დაცვის საქმე საიმედო გახდა, მაშინვე ტუმარკინი ფრონტისკენ მიეშურება და წინა რიგში იბრძვის. მარა ჩვენი, და ვფიქრობ, საერთაშორისო დემოკრატიის მეგობარი ტუმარკინი
მარტო იარაღით ბრძოლ… არ
ფილდება. გზადაგზა ის კრებებ…
თავს და თანამედროვე მომენტ…
ნებებს აკ…
მასთან ერთად ტუმარკინი …
ტერა…
მისი საყურადღებო და გრძნობ…
რილები ხშირათ იბეჭდება. ასეთ…
რე ჩვენი მეგობარი.
არ შემიძლია ჩემი შთაბეჭდილ…
გავუზიარო მკითხველებს კიდევ
ერთი ჩვენი მეგობრის დასახ…
ლათ:
ალიოზის დიდ თეატრში ის…
რამიშვილი თანამედროვე მომენტ…
სენებას აკეთებს. მრავალ რიც…
მსმენელები სულგანაბული ყურს…
ბენ ორატორს. ჩვენ თვალწინ …
დიდი რევოლიუციის თვითეული …
ხური ნათლად იშლება. აი პატა…
ქართველოც მთელი თავისი ტრაღ…
ჩვეულებრივი მგრძნობიარე სიტ…
ასურათებს ორატორი, თუ რა …
ბებში გამოცხადდა საქართველო…
მოკიდებულობა და რა ტრაღედ…
ნიცდიდენ ჩვენი დემოკ. წარმომადგ…
ეროვნულ საბჭოს წევრები, რ…
დემოკრატიასთან ძმულებით კავ…
გაწყვეტით. ბევრ მსმენელებს თვა…
ცრემლი ადგება. ამ დროს დგება …
ბა მოხუცი სენიავინ…
ძლიერ ხმა მაღლა ყვირის: „გაუმ…
საქართველოს რესპუბლიკას, გაუმ…
საქართველოს სახელოვან შვილებს …
მარჯოს ისიდორე რამიშვილს“. …
აუდიტორია ბანს აძლევს სენი…
იმართება ოვაციები ისიდორეს …
საცემლათ. მოხუცი სენიავინის …
რობა ჩვენ პირველათ არ გვიგრ…
სენიავინი ამ 4—5 წლის წინათ …
რიაში მსახურებდა ხარჯის …
ინსპექტორათ და თვითმპყრობელ…
დროსაც ცდილობდა ხალხთან დაა…
ვებას და სამსახურს, რითაც ხ…
საერთო სიყვარული დაიმსახურა.
მკრთალი დახასიათება ამ ჩვენი …
გობრების რამოდენიმეთ ახასიათებ…
ნი პოზიციის ზნეობრივ მხარესაც, …
რაკი მეგობრებზე ლაპარაკი ჩამოვა…
არ შეიძლება გვერდის ავლა კიდევ …
ჩვენი მეგობრის დაუფასებელი მ…
წეობის, რასაც ამ საერთო ანარ…
დროს განსაკუთრებული მნიშვნელ…
ჰქონდა.
ერთი თვის ბოლშევიკების მეფ…
დროს, სოხუმის ოლქში ნამდვილი თ…
მპყრობელური რეჟიმი იყო გამეფებ…
ბევრი ჩვენი ამხანაგები ციხეში ის…
ზოგიც დევნილი იყო და ჩვენი ორგ…
ზაციაც არალეგალურ ფარგლებში …
ემწყვდა. ჩვენი ორგანიზაციის …
თვალსაჩინო წევრი, ექიმი პაშალ…
შეუპოვრათ განაგრძობდა დარჩენ…
ძალების მობილიზაციას, რომ ანარ…
არ ჩაენთქა ყოველივე. მისი მუშა…
იმდენათ ნაყოფიერი შექნა, რომ მ…
ლი ადგილობრივი ბერძნობა ბოლშ…
კურ ავანტიურის წინააღმდეგ დაი…
რამაც დიდათ ხელი შეუწყო ბოლშ…
კების დამარცხებას.
თუ როგორ ესმოდა ჩვენ მეგო…
პაშალიდს თანამედროვე მომენტი,
მან მოკლეთ გამოხატა იმ კრებაზე,
დაც ისიდორე რამიშვილი მომენტის
სახებ მოხსენებას აკეთებდა.
„სოხუმის ს. დ. კომიტეტის სახელ…
კრება გახსნა პაშალიდიმ და ასე და…
ყო: „ამხანაგებო! თანამედროვე მომ…
ტის შესახებ მოხსენებას გააკეთებს …
ქართველოს რესპუბლიკანურ მთავ…
ბის წარმომადგენელი ისიდორე რა…
შვილი. რუსეთის დიდი რევოლიუც…
სამწუხაროთ, ისეთი გზით წავიდა, რ…
ყველა მონაპოვართა შორის ჩვენ ხე…
გვრჩება მხოლოდ პატარა საქართველ…
რესპუბლიკა, რომელიც წყვდიადით …
ცულ ღამეში ნათელ სხივათ ანათებს …
ამ რესპუბლიკას ჩვენ ანგარიში უნ…
გავუწიოთ და ყოველგვარათ დავიცვ…
როთო“.
დემოკრატიის ყველა გულწრფელ…
მეგობარისათვის მდგომარეობის სხვა…
ირათ დაფასება არც შეიძლება, მაგ…
თუ ზოგიერთი შეგნებული „მეგობ…
რები“ მაინც ანგარიშს არ უწევენ …
ერთო მდგომარეობას, ასეთების გუ…
წრფელობაში ჩვენც უფლება გვაქ…
ეჭვი შევიტანოთ.
დიდი და მძლავრი მოკავშირეც ჩვენ…
თვის ნაკლები სარგებლობა იქნება, თ…
ჩვენებრ პატარა, დაჩაგრული მეზობელ…
ერის დემოკრატია კარგ განწყობილ…
ბაში არ გვეყოლა. ასეთ მეგობარ…
შორის, სოხუმის ოლქში ანარქიის დრო…
თვალსაჩინო ადგილი ეჭირა ხაჩატურ ავ…
დალბეკიანს. ავდალბეკიანი ძველი პარ…
ტიული მომუშავეა. ეს მკითხველის ყუ…
რადღების მოცდენათ არ ეღირებოდა,
რომ ჩვენი მეგობარი ავდალბეკიანის მუ…
შაობა საგანგებო პირობებში განსაკუთ…
რებული მნიშვნელობის არ ყოფილიყო…
ბოლშევიკურ მოძრაობას, საზოგადოთ
ყველგან და კერძოთ სოხუმის ოლქში
ხარბათ დაეწაფა ბევრი ტვირთ მძიმე
და მაშვრალი, ბევრი გაიძვერა აფერის-
ტებთან ერთად. აქაური მცხოვრებ…
სომხობაც, ოსმალეთის მოსვლის შიშით
გვერდში ამოუდგა ბოლშევიკებს და ფაქ-

...ურად გზას უხსნიდენ მთელ ჩვენ მხარეში დიდი ხნით ოსმალეთის ბატონობას. დემოკრატიას ასეთი მოღალატური [illegible]ით სიარული [illegible]ით არ შეუძლია, [მა]ს იროა მხოლოდ სწორი გზის მაჩვენებელი, რომ პროვოკატორების მუშაობას ოდნავ ფრთები შეაკვეცოს. ასეთ სწორი გზის მაჩვენებელი ადგილობრივი სომხებისთვის იყო, სხვათა შორის, ხაჩატურ ავალბეკიანი, რომელიც იმ საბედისწერო დღეებში სოფლიდან სოფელში დარბოდა და უხსნიდა ხალხს საქმის ნამდვილ მდგომარეობას. დაუღალავი მუშაობით შესძლო კიდეც ძმათა შორის სისხლის ღვრის თავიდან აცილება. დღეს ავდალბეკიანი ადგილობრივი სომეხთა საბჭოს თავმჯდომარეა, რაც თავდებია იმის, რომ აქაური სომხის დემოკრატია თავისუფალია როგორც დაშნაკელების ნაციონალიზმისაგან, ისე ბოლშევიკურ „ინტერნაციონალისტობისაგან“.

ჩვენი დემოკრატიის გულწრფელი მადლობა საუკეთესო ჯილდო იქნება ჩვენი ძვირფასი მეგობრებისთვის.

ი. ც—ძე.

თეატრი და ხელოვნება

ტფილისი. 4 აგვისტოს ვერის პარკში გაიმართა სახალხო სეირნობა—კონცერტი კავსაძის მიერ. თუმცა კონცერტის პროგრამა ღარიბი იყო, მაგრამ მთლიანათ საღამო კარგათ ჩატარდა.

მხოლოდ ერთ არა ნორმალურ მოვლენას ჰქონდა ადგილი, რისთვისაც სეირნობის ორგანიზატორები დიდი საყვედურის ღირსია.

შუა ბაღში გამართული იყო სამიკიტნო—დუქანი ტიპიური სირაჯით და არღნით. სახალხო გასართობთა უმთავრესი მიზანია დემოკრატია ჩამოაშოროს სარდაფ სამიკიტნოებს. აქ კი თვით ბაღშივე ორგანიზაციულათ მოუწყვიათ სამიკიტნო—დუქანი, საიდანაც მოისმის დარდიმანდ მოქეიფეთა ღრიანცელი, დუდუკის ხმა, არღნის ჭყრიალი და თოფის სროლაც კი. საჭიროა თვით დემოკრატიის შეგნებულმა ნაწილმა მიაქციოს ასეთ მოვლენებს ყურადღება და სიტყვა „სახალხო“ ასე აბუჩათ არავის აგდებინოს.

ბელზებელი.

ს.-დემ. პარტიაში

ტფილისი. 4 აგვისტოს შესდგა არაჩვეულებრივი კრება მე 3 რაიონული კოლექტივისა. დღის წეს-რიგში იდგა შემდეგი საკითხები: 1) მოხსენება, 2) პარტიული და კულტურული მუშაობის გაძლიერება სოფლად და ქალაქში; 3) სასჯელი კოლექტივის წევრისა, რომელიც არ ესწრება კრებას; 4) ქვორუმი.

გაკეთდა მოხსენება ტფილისის საოლქო კომიტ. და რაიონულ კოლექტივების შეერთებულ კრებისა. მომხსენებელი აღნიშნავს: უმთავრესად კრებამ ის მიზეზები დაასახელა, რომ პარტიული მუშაობა ქალაქებში და განსაკუთრებით სოფლად უყურადღებოთ მიტოვებული იყო: ამან გამოიწვია ექსცესები. მომხსენებელი ამბობს: ბევრ ექსცესების მოწამე შევიქენით, რომელიც იყო გამოწვეული ხალხის მოუმზადებლობით და სიბნელით, რომელნიც გახდენ სამოღვაწეო ასპარეზათ ბნელეთის მოციქულებისა. ასეთ არევ-დარევას თავიდან ავიცილებდით რომ დროზე ყურადღება მიგვექცია პარტიულ და კულტურულ მუშაობისთვის, როგორც ქალაქში, ისე სოფლად. მაგრამ მიზეზი ამ ნაკლისა იყო, მცირე რიცხვი პროპაგანდისტ-აგიტატორების, რომლებმაც ვერ შესძლეს ყველგან მასსის გათვითცნობიერება და გამოფხიზლება სოლიდარულ პარტიულ მუშაობისთვის. მომხსენებელმა განუმარტა რეზოლიუცია მიღებული შეერთებულ კრების მიერ. კოლექტივმა ერთხმათ მიიღო შეერთებულ კრების რეზოლიუცია.

მეორე კითხვა კრებამ განიხილა პარტიული და კულტურული მუშაობა და არევდარევასთან ბრძოლა. კრება იღებს რა მხედველობაში დღევანდელ არსებულ პირობებს, აუცილებლათ სთვლის შექმნას ძლიერი ორგანიზაცია, რომ სასტიკი ბრძოლა გაუწიოს მთავრობის დახმარებით თავ აშვებულ სპეკულიანტებს და მექრთამეებს, რომელნიც ფეხქვეშ სთელავენ დემოკრატიულ პრინციპებს. კოლექტივის წევრების შესახებ, რომელნიც კრებას არ ესწრებიან, კრებამ მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია: „რადგანაც დღევანდელ პირობებში პარტიას ყოველ მხრიდან ბრძოლა უხდება და მასთან ბევრი სამუშავო აქვს, ყველა წევრი კოლექტივისა მოვალეა დაესწროს კრებას. და თუ რაიმე მიზეზის გამო ვერ ესწრება, მაშინ მან მდივანს უნდა შეატყობინოს წინდაწინ მიზეზი არ დასწრებისა. და ვინც სამჯერ გამოტოვებს კრებას, ის იქნება კოლექტივის შემადგენლობიდგან გამორიცხული“.

— ქვორუმის შესახებ კრებამ დაადგინა: თუ კოლექტივის კრებას დაესწრო 9 კაცი, კრება იქნება ჩათვლილი კანონიერად.

ი. მეგრელიძე.

მუშათა შორის

რკინის გზის მთავარ სახელოსნოს მუშების ცხოვრებიდან. 8 მარიამობისთვეს რკინის გზის მთავარ სახელოსნოს შენობაში ადგილობრივმა აღმასრულებელ კომიტეტმა მოიწვია მუშათა საერთო კრება სასურსათო კითხვის შესახებ. იმედი იყო ამ კრებას დაესწრებოდა დიდი და პატარა—კაცი და ქალი, ვინაიდან სურსათის კრიზისი დიდ უბედურებას გვიქადის და ამ კითხვის ამა თუ იმ სახით გადაჭრა მოითხოვს საერთო ძალღონეს, მაგრამ მოვსტყუვდით. დიდმა ნაწილმა მუშებისამ სახლებისაკენ მოჰკურცხლა ამ სიტყვებით: „რა გვინდა კრებაზე, იქ ხომ პურს არ არიგებენო“! სასურსათო კითხვის მდგომარეობაზე მოხსენება გააკეთა ამხ. თავდიშვილმა, მან მიუთითა სურსათის კრიზის გამომწვევ მიზეზებზე; საქართველო შემოტანილ პურით იკვებება. ამ ჟამათ საქართველოს სამხედრო გზაზე შექმნილ მდგომარეობით პურის შემოტანა დაბრკოლდა—ადგილობრივი მოსავალი ლამის სპეკულიანტებმა მთლად ჩაიგდონ ხელში.ა. გლეხი პურს არ იძლევა—თუ მას მისთვის საჭირო საგნები არ მივაწოდეთო. რკინის გზის მუშებისთვის საჭიროა დღეში ერთი ვაგონი ხორბალიო. მთავრობა ყოველ ზომას ღებულობს, რომ მუშები უზრუნველ ჰყოს პურითა. შემდეგ ილაპარაკა—რუსმა მუშამ, როგორც ეტყობოდა ის უნდა ყოფილიყო ვლადიკავკავში გაგზავნილ დელეგატთაგან—მან უამბო მუშებს—თუ რა ტანჯვა და წვალება გადაელახა მას ვლადიკავკავში ყოფნის დროს—რუსის გლეხები საქართველოს „მოღალატეთ“ სთვლიანო და პურს არ იძლევიანო—თავის სიტყვა კი დაამთავრა შემდეგით: გლეხები პურს არ მოგვცემენ თუ მათ მანუფაქტურა და სხვა საჭირო საგნები არ მივაწოდეთო.

ამხ. ძამანაშვილი მოუწოდებს მუშებს—სამუშაო ბევრია—ხალხი ცოტა გვყავს, ხელის შემშლელნი კი ბლომათ არიანო—მოგვეცით პატიოსანი პირები საქმის სათავეში ჩასაყენებლათო...

X.

პროვინცია

ბორჩალოს მაზრა. მე აქ მინდა შევეხო მაზრის იმ ნაწილს, რომელიც დასახლებულია მუსულმანებით. ეს ნაწილი სწორეთ რო უპატრონოთაა მიტოვებული. ვერც მთავრობა და ვერც დემოკრატიული ორგანიზაციები ვერ აქცევენ მას სათანადო ყურადღებას. 31 ივლისს მე მომიხდა მისვლა ერთ რაზმთან ერთ. თათრის სოფელ თაქელში. აი როგორ დაასურათა ერთმა მოინტელიგენტო პირმა მდგომარეობა: „ჩვენ გამოურკვეველ მდგომარეობაში ვართ, შევიტყვეთ საზავო კონფერენციამ გადასწყვიტა ჩვენ საქართველოს ტერიტორიაზე უნდა დავრჩეთ, მაგრამ ფაქტიურათ ამას ვერ ვხედავთ. მოდიან ოსმალეთის ასკერები და გვეუბნებიან, ეს ტერიტორია ჩვენიაო, მოდიან ქართველები და ისინიც ასე ამბობენ. ვერ გამოგვირკვევია რომელ ერთს მივეკედლოთ და ამიტომ ჩვენ ნეიტრალურათ ვდგევართო.

სვენი სოფლები თუ თქვენს ტერიტორიაში შედის, რატომ ერთხელ მაინც არ მოვიდა საქართველოს მთავრობის წარმომადგენელი და არ გაგვაცნოს ჩვენს აწინდელ ბედ იღბალსო. თუ გერმანელები მხოლოდ გეხმარებიან და მეტი არაფერი, დეე სოფლებში ქართველ-გერმანელების შერეული ჯარები იდგენ და არა მარტო გერმანელებისო. ჩვენ გვინდა წესიერება და მშვიდობიანი ცხოვრებაო“ როდესაც ჩვენ უთხარით, მემამულეებს მიწა ჩამოერთმევა და გლეხებს გადაეცემა, თქვეს ეს ყველასათვის სასიხარულო იქნებაო. შევეკითხეთ როგორი განწყობილებაა ბეგებს და გლეხებს შორის? გვიპასუხეს, ვერაა კარგი განწყობილებაო. აქამდის მცხოვრებთა სიმპატია ოსმალეთისკენ იხრებოდა, მაგრამ როდესაც გაიგეს თუ როგორ ეპყრობიან თურქები მცხოვრებთ ყაზახში და სხვაგან, მათდამი სიმპატია გაჰქრა. იყო შემთხვევა, როდესაც ასკერები დაესხენ მახლობელ სოფელში მივავალ ჩვენ ფურგუნებს და გაიტაცესო. ფაქტი ნათელია. მცხოვრებნი ვერ იცნობენ საქართველოს მთავრობის მისწრაფებას. ბნელი ელემენტებისგან სიმართლე დახშულია, საჭიროა ამას სათანადო ყურადღება მიექცეს ვისგანაც ჯერ არს. კარგი იქნება სასოფლო კომისია ადგილობრივ ენაზე დაბეჭდილ ფურცლებით გააცნობდეს ხალხს ყოველგვარ საკითხებს. დრო არ ითმენს.

შურდული.

—

პატრიკეთის საზოგადოება (ქუთაისის მაზრა). ეს საზოგადოება შესდგება ოთხი სოფლისაგან: პატრიკეთი, გეგუთი, ტყაჩირი და უკანეთი. ამ საზოგადოების მცხოვრებლებს არც კი ეგონათ თუ ჩვენ რესპუბლიკანურ საქართველოს ჰყავდა მთავრობა. ისე გულ-გრილათ ეკცეოდენ ყოველივე მთავრობის ბრძანებებს, საჭიროებისას თავსაც არ იყრიდენ. სოფლის შეგნებული ნაწილი დიდათ სწუხდა ამაზე. შემდეგ მოხდა კომისრის ცვლილება და მიიწვია საზოგადოებამ ძველი პარტიული მუშ. გერასიმე კუხიანიძე (რკინის გზის მუშაა). ისიც დასთანხმდა, რომ იმუშავებს საზოგადოების დავალებისამებრ და არ დაიშურებს არავითარ ენერგიას. ვუსურვებთ ახალ კომისარს, რომ გაემართლებინოს საზოგადოების იმედები. ამ სოფლებს აქვს ბიბლიოთეკა, მაგრამ საქმე ვერ არის მტკიცე ნიადაგზე მოწყობილი, მკითხველნი ძლიერ ცოტა დადის. სამაგიეროთ ახალგაზრდობა ეტანება კარტის თამაშს და ლოთობას. იყო ხალხის დადგენილება, აიკრძალოს ლოთობა, მიკიტნებს დაავალეს დახურონ სამიკიტნოები, აიკრძალოს კარტის თამაში, მაგრამ ჯერ ჯერობით სულ ძველებურად მიდის საქმე, ახალგაზრდებში ჯერ კიდევ ბლომად არის ვინტოვკები. არ გასულა ერთიც სავალდებულო სამსახურის მოსახდელად ჯარში. ამ მდგომარეობაშია კიდევ სხვა საზოგადოებაც, სახელდობრ: ქვიტირი, ფარცხანაყანევი და სხვ. დიდათ საჭიროა მთავრობამ ადგილობრივ კომისრებს დაეხმაროს, ხალხი მოითხოვს ძლიერ მთავრობას და მისი ძალის დანახვებას.

ჯ. კაცი ბარცხანელი.

—

ლიხაური (გურია). 28 ივლისს შესდგა ლიხაურის საზოგადოების კრება. დღის წესრიგში იყო შემდეგი კითხვები: აღმასრულებელ კომიტეტის მოხსენება, გასაწვევ ჯარისკაცთა სიის წაკითხვა, კომისარის, მწერლის და დარაჯის ჯამაგირების განსაზღვრა, სურსათის საკითხი, ხიზნობამდის სიმინდის სასყიდლათ შეგროვილი 50,000 მ., სურსათის განაწილება და სანიტარების არჩევნები. აღმასრულებელ კომიტეტის მუშაობაზე მოხსენება გააკეთა ამხ. ს. თაყაიშვილმა, რომელიც კრებამ მთლიანათ გაიზიარა. წაკითხულ იქნა გასაწვევ ჯარისკაცთა სია, კრებამ დაადგინა: იქნას ყოველივე ზომები მიღებული კომისარისა, კომისარების თანაშემწეებისა და კომისიების მიერ, რომ დაუყოვნებლივ გაწვეულ იქნან ყველა ის პირები, რომელთაც ეკუთვნის სამხედრო ბეგარის მოხდა. კომისარის, მწერლის და დარაჯის ჯამაგირები, განსაზღვრულ იქნა შემდეგნაირათ: კომისარს მიეცეს 200 მ. თვეში, მწერალს 400 მ., დარაჯს 100 მ. სურსათის საკითხზე კრებამ დაადგინა ეცნობოს უმაღლეს მთავრობას, რომ სურსათის განაწილების დროს პირველ კატეგორიაში იქნას მოქცეული, როგორც ლიხაურის საზოგადოება, ისე ის სოფლები, რომლებშიც ოსმალეთის ჯარი იდგა. აგრეთვე არჩეულ იქნა 40 კაცისაგან შემდგარი დეპუტაცია, რომელთაც დაევალა მეორე დღეს დილით წარუდგენ, როგორც სამაზრო მთავრობას, აგრეთვე სამაზრო ომისაგან დაზარალებულთა დამხმარე კომიტეტს და აუხსნან ლიხაურის საზოგადოების აუტანელი მდგომარეობა. ხიზნობამდის სიმინდის სასყიდლათ შეგროვილი 50 000 მ. შესახებ, კრებამ დაადგინა: თუმც ამ დღეებში სიმინდს ვერ მოგვიტანს ვისგანაც ჯერ არს, დაურიგდეს პატრონებს თავიანთი კუთვნილი ფულები. სურსათის განაწილების შესახებ დადგენილ იქნა: [illegible] სურსათის განაწილების საქმე [illegible] ყოფილა დაყენებული კარგს ნიადაგზე, მომავალში გასწორებულ იქნას [illegible] დომები, შეძენილ [illegible] და აღნიშნულ [illegible] ცემა. ნივთების შესახებ კოლექტივის მიერ არჩეულმა საკანტროლო კომისიამ მოახდინოს სასტიკი გამოძიება თუ რამდენათ სამართლიანად იქნა განაწილებული. სანიტარულ კომისიაში არჩეულ იქნა ხუთი კაცი, რომლებსაც დაევალათ საუბნო კომისიების მოწყობაც.

მუშა ბარიკადა.

—

გურია. მართალია, ჩვენი სახელმწიფოებრივი ცხოვრება ჯერ კიდევ არ ჩამდგარა სავსებით ნორმალურ კალაპოტში, საგარეო, თუ საშინაო საფრთხე ჯერ კიდევ არ არის საბოლოოთ აშორებული, მაგრამ საერთო მდგომარეობა მაინც არც ისე უნუგეშოა, რომ სასოწარკვეთილებას მივეცეთ და შინაურ საამშენებლო მუშაობას არ შევუდგეთ. განსაკუთრებით ეს შეიძლება ითქვას გურიაზე, სადაც შინაურ ანარქიას მაინც ადგილი არ ექნება. ამიტომაც ჩემი მიზანია გურიის დღევანდელ ცხოვრებას თვალი გადავავლო და მისი ავ-კარგი მკითხველს გავაცნო. ამ მხრით დღეს გურიაში ყველაზე მწვავედ სიმშილობის საკითხი სდგას.

აქ დიდათ სანუგეშოა, რომ წელს ახალ მოსავალს ძლიერ კარგი პირი უჩანს, ჯერ-ჯერობით ამინდიც საკმაოთ ხელს უწყობს და თუ არაფერი წამოეკრა, საგაისოთ ხალხი მჭადის მხრით უზრუნველყოფილი იქნება.

რა დასკვნა შეიძლება აქედან გამოვიყვანოთ და რა უნდა ასწავლოს გურიის ხალხს ამ ფაქტებმა. ყველაზე უწინ ის, რომ გურულებმა გაცილებით მეტი ყურადღება უნდა მიაქციონ საზოგადოთ მეურნეობას. მარტო სიმინდის და ღომის მოყვანაზე დამყარება ყოვლად შეუძლებელია. მართალია, გურიის მიწები უფრო ამ მცენარეებისათვის არის გამოსადეგი, მარა არ შეიძლება არც იმის უარყოფა, რომ აქ სხვა საპურე მცენარეებიც იხეირებს, რომ მათი თესვა ჩვეულებათ იყოს მიღებული. ასეთებია, მაგ. ქერი, პური, ქვავი და სხ. მაგალითი თვალწინ არის: წელს ვისაც ქონდა დათესილი თითო-ოროლა პატარა ნაჭერი მიწა ქერით, ქვავით და პურით, განსაკუთრებით კი პირველით, მშვენიერი მოსავალი მიიღო და ბევრს, როგორც იტყვიან გურულები, სწორეთ სულზე მოუსწრო. საჭიროა ეს მაგალითი და მწარე გამოცდილება კარგათ დაიხსომონ გურულებმა და მომავალში ამით ყოველ

რუსეთის ცხოვრება

საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარის მოხსენება *)

ამიერ-კავკასია.

ჯერ ოსმალებს და შემდეგ გერმანელებს ადვილ საქმეთ უხდებოდათ ამიერ-კავკასიაზე შეტევა ადგილობრივი მთავრობის პოლიტიკის წყალობით. ეს მთავრობა ემყარებოდა შეძლებულ კლასებზე და მტრულად იყო განწყობილი საბჭოთა რუსეთისადმი. მას შემდეგ, რაც რუსეთის მთავრობამ სცადა ეგრეთ წოდებულ ამიერ-კავკასიის მთავრობასთან მოლაპარაკება მოეწყო და ვერას გახდა, გერმანიამ წინადადება მოგვცა თქვენსა და ამიერ-კავკასიის მთავრობას შორის საქმის მოგვარებას ვკისრებო და როცა ჩვენც თანხმობა განვუცხადეთ, გრაფმა მირბახმა ჯერ წინადადება მოგვცა ჩვენი წარმომადგენლები გაგვეგზავნა კიევში, ამ ქალაქის ნაცვლად ჩვენ ვურჩიეთ კავკავი და ვიცავდით მოლაპარაკების დამოუკიდებლობის პრინციპს. მირბახმა ამ დროს გვაცნობა, რომ მოსკოვში მოდიან ამიერ-კავკასიის მთავრობის წარმომადგენლები—მაჩაბელი და წერეთელიო და გერმანიის მთავრობას ძლიერ ჰსურს თქვენ შორის მოლაპარაკება დაიწყოსო, მაგრამ ამიერ-კავკასიის მთავრობა დაიშალა. საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ მოსკოვში გამოგზავნა წარმომადგენლად ხუნდაძე, რომელთანაც ჯერ ჯერობით მოლაპარაკება არ დაგვიწყია. ჩვენ ვიცით, რომ ეგრეთ წოდებული დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობა წარმოადგენს მცხოვრებთა უპირატესობის მქონე ნაწილს და ხალხის ფართო მასსას არ სურს და არ სცნობს რუსეთიდან გამოყოფას. ცნობებია მიღებული, რომ აზერბეიჯანის მუსულმანების ვიღაც ყალბი წარმომადგენლები თავის თავს უწოდებენ აზერბეიჯანის მთავრობის. ჩვენ კი კარგათ ვიცით, რომ აზერბეიჯანის მუსულმანობას არ სურს საბჭოთა რუსეთისაგან ჩამოშორება. გერმანიის მთავრობამ ჩვენ გვაუწყა აგრეთვე ტექსტი ეგრეთ წოდებულ ჩრდილო-კავკასიის მთიულთა კავშირის მთავრობის დამოუკიდებლობის შესახებ, ნამდვილად კი, ჩრდილო-კავკასია ერთიანად საბჭოთა მთავრობის მომხრეების ხელშია, უარყოფს გადაჭრით რუსეთისაგან გამოყოფას, რაც უკვე განცხადებული იყო საყოველთაოდ არჩეული თერგის სახალხო საბჭოს ყრილობაზე. ეგრეთ წოდებულმა დამოუკიდებელმა საქართველომ ნება დართო გერმანიას გადაიყვანოს თავის ჯარები რკინის გზით და ასე, გაუხსნა გზა გერმანიას ბაქოსკენ. ოსმალთა ჯარები, როგორც ჩვენ ვიცით, სომეხთა ოლქებში იმყოფებიან, სადაც სომეხ მცხოვრებლებში ძლიერი მოძრაობაა.

კავკასიის შესახებ საკითხი დღის წესრიგშია დასმული ბერლინში მოწვეულ პოლიტიკურ კომისიაში.

ეკონომიური საკითხები.

ეკონომიურ საკითხები გერმანიასა და რუსეთს შორის ასე სდგას: ერთის მხრით ხდება ლიკვიდაცია იმ ზარალისა, რომელიც მეფის სამხედრო მთავრობამ მიაყენა გერმანიის ქვეშევრდომთ რუსეთში და აგრეთვე იმ ზარალის ანაზღაურებაც, რაიც ოქტომბრის სოციალისტური რევოლიუციის კანონმდებლობამ გამოიწვია; მეორე მხრით, მუშაობაა იმის შესახებ, რომ ეკონომიური კავშირი ამ ორ სახელმწიფოს შორის აღდგენილ იქნას. ბრესტის ხელშეკრულებამ ვალად გვიხდის ჩვენ ავუნაზღაუროთ გერმანიის ქვეშევრდომთ ომის დროს მიყენებული ზარალი, ამ მოქალაქეთა კუთვნილი წარმოებების ლიკვიდაციით გამოწვეული, რამაც გამოიწვია დივიდენდების დარიგების და სესხის სარგებლის შეფერხება. ამ ვალდებულობათა შესრულება ჩვენგან მოითხოვდა ისეთი ორგანოს დაარსებას, რომელიც შეამოწმებდა ნემეცთა წარმოებებს. ასეთი ორგანო უკვე დაარსებულია ვაჭრობის და მრეწველობის სახალხო კომისარიატის განყოფილებასთან და წარმატებით მუშაობს. და თუ მაინც მეფის მთავრობის კანონმდებლობით შეკრული ვალდებულობა ნელის ნაბიჯით სრულდება, რაც გერმანიის მთავრობას საბუთს აძლევს ყოველთვის საჩივარი აღძრას, ამის მიზეზია არა მარტო ჩვენი მმართველობის აპარატი, არამედ—ამაში დანაშავეა აგრეთვე რუსეთის ბურჟუაზია, რომელიც სარგებლობს ჩვენი ხელშეკრულობით გერმანიასთან და ყალბი საბუთებით თითონ გამოდის სხვადასხვა მოთხოვნებით თითქოს გერმანიის ქვეშევრდომთა ინტერესებს იცავდეს. ძველი სესხის, დივიდენდების და სხ. გადახდა არ შეძლება სხვა ვალდებულებათა გარეშე; რომლებიც წარმოშობილია ჩვენი სოციალური კანონმდებლობით და აგრეთვე ჩვენი ტყვეების შენახვით გერმანიაში. ჩვენი სოციალური კანონმდებლობა სცდილობს თავი მოუყაროს მუშათა და გლეხთა სახელმწიფოს ხელში ქვეყნის მთავარ ეკონომიურ წყაროებს. ბევრი ასეთი დაწესებულებები სხვა სახელმწიფოთა ქვეშევრდომების ხელშია, მათ შორის გერმანელების. ვახდენთ რა ასეთი წარმოებების ნაციონალიზაციას, ჩვენ ვალდებულნი ვართ გერმანიის ქვეშევრდომთ ავუნაზღაუროთ ზარალი. ჩვენ ადგილობრივ „სოვდეპებს“ (საბჭოებს) არ ვაცდენდით ხშირად, რომ მუშათა და გლეხთა სახელმწიფოს ინტერესები მოითხოვენ არა ქაოტიურად, უწესრიგოთ ხელში ჩაგდებას ყველა იმისა, რაც ხელში მოგვყვებოდა, არამედ თანდათანობითი ნაციონალიზაცია იყო საჭირო ისეთი პირობებისა, რომლებიც ჩვენთვის საჭირონი არიან საერთო სახელმწიფოებრივი სამეურნეო გეგმის თვალსაზრისით. უწესრიგო ნაციონალიზაცია ყოველგვარი კინემატოგრაფების, აფთიაქების, უცხო ქვეყნის ქვეშევრდომთათვის ქონების ჩამორთმევამ, როცა ამას უკიდურესი საჭიროება არ მოითხოვდა, მოუტანეს სახელმწიფოს ზარალი ასი მილიონობით. ყოველგვარი ასეთი მიზან-შეუფერებელი აქტი იწვევს გერმანიის მთავრობის მხრით პროტესტს, რაიც არ შეიძლება გადაჭრილ იქნას კერძოთ და რაც უფრო ართულებს საქმის ვითარებას. ეს კითხვა, კითხვა ჩვენ მიერ მიყენებულ ზარალის გამორკვევისა, თუ რა ფორმებში უნდა ჩამოყალიბდეს ფინანსიური ლიკვიდაცია ჩვენ ვალდებულებათ—ისევ, როგორც კითხვა ჩვენი სოციალური კანონმდებლობის და უცხო სახელმწიფოთა ქვეშევრდომთა ურთიერთობის—მოითხოვს საჩქაროდ გადაჭრას. ამიტომ იმ შერეულ კომისიას, რომელიც მუშაობს ბერლინში, მეტად დიდი და მძიმე სამუშაო აწევს. საერთო სხდომაზე, რომელსაც დაესწრნენ გერმანიის მთავრობის წარმომადგენელნიც, ამხ. ბრონსკიმ, სახალხო ვაჭრობა მრეწველობის კომისარიატის სახელით გამოაქვეყნა ის პირობები კომპრომისისა, რომელიც ჩვენ შევიმუშავეთ:

1) სახალხო მეურნეობის აღორძინების გულისთვის რუსეთმა უნდა ეცადოს და განაახლოს ეკონომიური კავშირი ცენტრალურ სახელმწიფოებთან, აგრეთვე ამ ნიადაგზევე შესაძლებლობის ფარგალში კავშირი ჰქონდეს შეთანხმების სახელმწიფოებთანაც.

2) ჩვენ ვალდებულებათა ასასრულებლად ცენტრალ. სახელმწიფოთა წინაშე, თანახმად ბრესტის საზავო ხელშეკრულებისა, ჩვენ იძულებულნი ვართ, ავიღოთ სესხი. საერთო ჯამი ამ ჩვენ ვალდებულებათა იქცევა სახელმწიფოებრივ ვალად. ამ ვალის პროცენტების გადახდა უნდა მოვახდინოთ ნაწილობრივ ჩვენი სასოფლო და სატყეო მეურნეობის ნაწარმოებებით და ნაწილობრივ ოქროთი და იმ ვალდებულებებითაც, რომელიც გერმანელებსაც აქვს რუსეთის მთავრობის წინაშე.

3) როგორც ამ ვალის განაღდებისთვის, აგრეთვე იმ ნაყიდ საგანთა გადასახდელად, რომელიც ჩვენ ვიძინეთ გერმანეთში ჩვენი სახალხო მეურნეობის საჭიროებისათვის, ჩვენ ვფიქრობთ მივცეთ მათ განსაზღვრული კონცესიები რუსულ ბუნებრივ სიმდიდრეთა საექსპლოატაციოთ. კონცესიის პირობები არ სცილდება რუსეთში არსებულ სოციალურ და სავაჭრო კანონმდებლობათა საზღვრებს, აგრეთვე სახელმწიფო იღებს მონაწილეობას სიმდიდრეთა ექსპლოატაციაში, სარგებლობს შემოსავლის ნაწილით და იტოვებს თავისთვის კანტროლის უფლებას.

4) კონცესიები შეიძლება ვრცელდებოდეს შემდეგ გაყვანაზე სახალხო მეურნეობისა: ა) ნავთეულობის დამუშავებაზე, ბ) რკინის გზათა გაყვანაზე, ვ) განსაზღვრულ მიწების დამუშავებასა და უტილიზაციაზე, ამ მიზნით შემოღებული იქნას გაუმჯობესებული სასოფლო მეურნეობა, საიდანაც ნაწილს წარმოების პროდუქტებისას იღებს გერმანეთი, გ) ხელოვნურ გაპოხიერების წარმოებაზე, დ) ოქროს მადნების ექსპლოატაციაზე და სხვ.

5) ამ დაწყებულებათა განსახორციელებლად უნდა მოხდეს უტილიზაცია მთელი რუსეთის ყველა საწარმოვო ძალებისა, რომლის აუცილებელ პირობას შეადგენს: ა) გერმანიის ჩაურევლობა ჩვენ შინაურ ეკონომიურ პოლიტიკაში, ბ) გერმანეთის ჩაურევლობა იმ ეკონომიურ ურთიერთობებში, რომელიც რუსეთს ექნება იმ ქვეყნებთან, რომლებიც წინად ერთ სამეურნეო მთელს შეადგენდენ, მაგალითად უკრაინასთან, პოლონეთთან, ბალტიის მხარის პროვინციებთან, კავკასიასთან, ვ) ცნობა საგარეო ვაჭრობის და ბანკების ნაციონალიზაციისა, გ) მადნეულობის მიღების უზრუნველყოფა კრივოი როგიდან და კავკასიიდან—სულ ცოტა მთელი წარმოების ნახევრის, დ) საზღვრების შესწორება უკრაინასა და დონის ოლქს შუა იმ აზრით, რომ რაიონები იუზოვკის, რუსეთ ბალტიის და დონ-ცურიევის ქვანახშირის მადნებისა გადავიდეს რუსეთისკენ, რადგანაც ეხლანდელი საზღვარი გადის სწორედ იმ ტერიტორიაზე, საცა ქარხნებია აშენებული.

ეს კითხვები უნდა გარჩეულ იქნას განსაკუთრებულ შერეულ კომისიის მიერ მოსკოვში. თუ კაპიტალისტური კლასი გერმანიისა ხელმძღვანელობს უფრო მაღალი და შორეული მიზნებით, ანდა თუნდა თავისი მოგების ინტერესებით, ის უნდა მიხვდეს, რომ შეუძლებელია სახელდახელო სარგებლობის გულისთვის და რუსეთიდან რაც შეიძლება ჩქარა მეტი ნაწარმოების გაზიდვის გულისთვის—ხელი შეუშალოს რუსეთის ეკონომიურ აღორძინების პროცესს, რომელიც შეიძლება მოხდეს მხოლოდ წარმოების მიზან შეწონილი ორგანიზაცით, რომელიც იქნება შეთანხმებული რუსეთში გაბატონებულ პროლეტარიული კლასების და ბოგანო გლეხთა ინტერესთან. ამ რუსეთის სახალხო მეურნეობის ორგანიზაციის ხელის შემშლელ მიზეზებათ და პირობებათ ჩვენ ჩავთვლით: ა) პროტესტს შესახებ იმის ნაციონალიზაციისა, რაც ჩვენის აზრით საჭირო იქნება საერთო სამეურნეო თვალსაზრისით მოხდეს; ბ) მისწრაფება იქითკენ, რომ კონცესიებით შექმნილი წარმოება არ ექვემდებარებოდეს ჩვენი ქვეყნის სოციალურ კანონმდებლობას; ვ) ლტოლვა ჩვენ ვალდებულებათა დაუმუშავებული მასალით და პროდუქტებით გადახდისაკენ; გ) მხარის დაჭერა რუსეთის კონტრ-რევოლიუციონერებისათვის, რომელთაც სურთ მოგვწყვიტონ პურის, ნახშირის და ნავთის წყაროებს. ამის შესახებ ჩვენმა დელეგაციამ, როგორც ბერლინში, ისე კიევში, ნათლად აღნიშნა გერმანელების წინაშე, რომ თუ მის ხელში არ ექნება დონის და ყუბანის ოლქის პური და კავკასიის ნავთი (ბაქო), რომელიც მას ბრესტის ხელშეკრულობის ძალით ეკუთვნის, ისე რუსეთი ვერ გაანაღდებს იმ ვალდებულებათ, რომლებიც მას აღნიშნულმა ხელშეკრულებამ დააკისრა. რაც შეეხება იმას, ჩვენთვის უნდოდათ დაეკისრებინათ ვალდებულებათა გადახდის მხოლოდ ერთი ფორმა—გადახდა საქონლით, რაზედაც ჩვენ მტკიცე უარი განვაცხადეთ, ეს უარის გამოცხადება იმას არ ნიშნავს, თითქოს ჩვენ უარს ვყოფთ ვგზავნოთ გერმანეთში დაუმუშავებელი მასალა და მრეწველობის პროდუქტები, როგორც ნეიტრალურმა სახელმწიფომ. ჩვენ ყაბული ვართ მივცეთ გერმანეთს ის, რაც ზიანს არ მოუტანს ჩვენი ქვეყნის საარსებო ინტერესებს და რის მიცემაც არ ეწინააღმდეგება ჩვენ სახელმწიფოს, როგორც ნეიტრალურ ქვეყანას. ჩვენი ინტერესი—ინტერესი ღონე-მიხდილ ქვეყნისა—მოითხოვს, რომ იმ საქონელში, რომელსაც ჩვენ ვაძლევთ და რომელსაც ეხლა ევროპაში ღირებულება აქვს, მივიღოთ ისეთი საქონელი, რომელიც ვუცალებელია ჩვენი ქვეყნის საწარმოვო ძალთა ასაღორძინებლათ.

რაც შეეხება გერმანიის კაპიტალისტურ წრეებში გავრცელებულ შეხედულებას, ვითომ ჩვენი სოციალისტური ექსპერიმენტები უკარგავენ ღირებულებას კონცესიებს, ვითომ ნაციონალიზაცია ეწინააღმდეგება უცხოელი კაპიტალისტების მოგებას—ჩვენ ამის შესახებ ვაცხადებთ: ჩვენი ქვეყანა მოუწყობელი და მთლად აწეწილია. ამიტომ სხვაგვარი ზომა, ხმარებული მის ასაღორძინებლად, გარდა იმ ზომისა, რომელსაც გერმანიის კაპიტალისტები უწოდებენ სოციალისტურ ექსპერიმენტებს და რომელსაც ჩვენ ვხმარობთ, მხოლოდ ზიანს მოუტანდა მას. სხვა ფორმა აღორძინებისა შეხვდებოდა ხალხის ფართო მასსაში დიდ წინააღმდეგობას, რომელნიც გაცნობილიყვნენ რა კაპიტალისტების უკანტროლო თარეშის მიერ გამოწვეულ უბედურებებს, ეხლა ველარ მოითმენენ ამას. გერმანიის კაპიტალმა უნდა გაუწიოს ანგარიში მას,—და ამ ფაქტს მხოლოდ მიხდომა უნდა—რომ ჩვენ ნგრევის შემდეგ ეხლა ხელი მივყავით შენებას და ორგანიზაციას, რომლისთვისაც გვჭირია უცხო სამეურნეო აპარატის დახმარება (ჯერ ჯერობით ჩვენ ვერ შევგიძლია იმედი ვიქონიოთ სოციალისტური ევროპის დახმარებაზე), და რომელშიც ჩვენ ფასს გადვიხდით. დიახ, ფასს გადვიხდით, ჩვენ ამას აშკარად ვაღიარებთ, რადგანაც ეს ჩვენი ბრალი არაა. ნაციონალიზაცია მრეწველობის მთავარი დარგებისა, ნაციონალიზაცია საგარეო ვაჭრობისა, რომელიც ჩვენ გვსურს—სრულიად არ უარჰყოფს ამ დავალების გადახდას, იგი მხოლოდ განსაზღვრავს იმ ფორმას და გზას, რის საშუალებითაც უცხო კაპიტალი მიიღებს ამ სასყიდელს.

(დასასრული იქნება).

*) იხ. № 168.

წლივ დათესონ თითო-ოროლა ქცევა მიწა. კარგი იქნება, რომ მომავალი ერობა მიაქცევდეს ჯეროვან ყურადღებას ამ გარემოებას და გურიის სხვადასხვა კუთხეებში მოაწყობდეს პატარ-პატარა საცდელ მინდვრებს ამ საპურე მცენარეების კულტურის გასავრცელებლათ. **რ. რ—ლი.**

იორი-მუღანლო და საგარეჯო. წავიკითხე გაზეთ „ერთობი"-ს № 164 წერილი სოინ გული მამედისა და თვალწინ წარმომიდგა „მუსავატი"-ს პარტია ამიერ-კავკასიის მთავრობაში, რომელიც სასახლეში ჩვენებს ძმობა-ერთობას ეფიცებოდა და გარეთ ჩუმათ ოსმალეთს ხელს უშვერდა და საქართველოში შემოსასვლელად ეპატიჟებოდა. დიახ, ბევრჯელ, და არა ერთხელ მოწინავე პირებს იორო-მუღანლოს თათრებს შეუფიცნიათ გარეჯელებისთვის ძმობა, ერთობა სიყვარულით და დიდი ზეიმით, ცხვრების შეწირვით და ერთმანეთთან ხვევნით გადაუხდიათ და გაუტარებიათ ასეთი ნეტარი დღეები, მაგრამ არ გასულა დიდი ხანი, რომ იგივე ფიცი უპირველესათვე თათრების ნაძირალთ დაურღვევიათ, რომელნიც თან დაცინვით იმართლებდენ თავს; „რა უყოთ, რომ ჩავდივართ, გარეჯელებთან სოინ გულ მამედმა, აბზარამ და რამდენიმე სხვამ დაიფიცეს, შენი ჭირიმე, და არა მთელმა საზოგადოებამაო". გაჯავრებული, თათართა ბრბოების ძარცვა-გლეჯით, გარეჯელები და ახლო-მახლო სოფლელები, 1917 წ. ენკენისთვეს, რომ შველა აღარსადან იყო და მიუდიოდათ ქართველთა საქონელი, თითოობით და მთელი ნახირობით; აღელდენ, შეიკრიბენ ერთ დღეს და დაეცნენ თათრების ცხვარს, თავიანთ მინდვრათ გადმოსულთ და ამორეკეს ს. საგარეჯოში, რომლის დროს მოკლულ იქმნა ორი ქართველი. ეს იყო პირველი შემთხვევა ქართველების მხრივ. ამ შემთხვევამ გამოიწვია სართიჭალ-ყარაიის სარევოლიუციო სამსჯავროს დაარსება, რომელმა სამსჯავრომაც მიუსაჯა გარეჯელებს ოთხას ორმოცდა ათას რვაასი მანეთი (44800 მ.) თათრების სასარგებლოდ. გარეჯელები შეშინდენ, შედგენ და სულ მთლად ერიდებოდენ, როგორც მთავრობის, აგრეთვე თათრების წყენას, მაგრამ გათამამებულმა იორო-მუღანლოს და შიხილოს თათრები, ჯერ მთავრობის უძლურობით და მერმე ოსმალეთის მოახლოვებით, აინუნშიაც არ აგდებდენ სართიჭალის რევოლიუციონურს სამსჯავროს და ზიანს ზიანზედ აყენებდენ გარეჯელებს და ახლო-მახლო სოფლელებს ძარცვა-გლეჯით და ავაზაკობით; დღე ისე არ გაივლიდა და ღამე არ გათენდებოდა, რომ ჩვენ ყურებს რაიმე ავაზაკობა არ გაეგონა. გაძარცვეს და აიკლეს ისტორიული, ძვირფასი ნაშთი, მონასტრები დავით-გარეჯისა და ნათლის მცემლისა, დაანგრიეს საყარაულო შენობა საგარეჯოს მინდვრისა და წაიღეს, რისაც კი წაღება შეიძლებოდა. შემოდგომიდან აქამომდე მოიტაცეს 300-ზე მეტი მსხვილ ფეხი საქონელი მარტო საგარაჯოელებისა და არა ნაკლები სხვა ახლო-მახლო თვითეულ სოფლებიდან. აღარ იყო არსაიდან ხსნა და შველა.

აშკარად გამოდიოდენ იორო-მუღანლოელები, სთიბავდენ გარეჯელების მინდვრებში ბალახს და მკიდენ მზად შემოსულ ყანებს. გარეჯელებმა მოაბეზრეს თავი სართიჭალის რაიონის, თფილისის მაზრის და საგუბერნიო კომისრებს მიწერით, დელეგატებით და ხვეწნა მუდარით: გვიშველეთ, ივრის ხეობა იღუპებაო! მაგრამ შველა არსაიდანა ჩანდა, მხოლოდ ნუგეშათ ხალხს წითელი რაზმის დაპირებით და მშვიდობიანობის მოლაპარაკებით ჰკვებავდენ; ხალხს კი ხელიდან ეცლებოდა მუშა საქონელი და მინდვრის მოსავალი. მახსოვს საგარეჯოს სამმართველოს დერეფანთან, როგორ ტიროდა ქვრივ ოხერი დედა კაცი და ქვითინით ეუბნებოდა თავის გვერდზე მდგომს 17 წლის შვილს, რომლისთვისაც თათრებს მინდვრიდან, უკანასკნელი ოჯახის მარჩენალი ორი ხარი მოეტაცნათ. „შვილო, რაღათ გინდა თავი ცოცხალი, რატომ ყელებს არ დაგვჭრი შენს დედას და დაძმას, რიღათი უნდა გავცხოვრდეთ?" და მრავალი ამ გვარი სურათები გვხვდება ერთსა და იმავე დღეს.

კვირა დღეა. ხალხი უყურებს ამისთანა სურათებს და კრულვა წყევლით იხსენებს თათრებს, რომლებიც ჰლუპავენ, მათ მთავრობას, რომელიც ყურს არ უგდებს გაჭირვების დროს, უკმაყოფილება დღითი-დღე იზრდება ყოველ მხრივ და პატარა ნაპერწკალი საკმარისია, რომ სოფლად გაჩაღდეს ანარქია. რადგანაც მთავრობა მოშორებით არის, ხალხი ჯავრს ყრილობს ადგილობრივ აღმასრულებელ კომიტეტის კომისრებზე და მოითხოვს მათ გადადგომას. კომიტეტის წევრებიც შეშინებულნი თხოვნას თხოვნაზე ჰგზავნიან სამაზრო კომისარიატში, რომ მან დანიშნოს წევრთა ახალი არჩევნები, მოჰხედოს სოფელს, თორემ შემდეგ პასუხს არ ვაგებთო. მაგრამ ამათო... ყოველივე ეს რჩება ხმად მღაღადებლისა უდაბნოსა შინა ანარქია აუცილებელია.... „კომიტეტი ჰგრძნობს ამას და რადგან ხალხსაც არა ჰსურს ითხოვს კომისარს მის თანაშემწით სამსახურიდან და ჰნიშნავს სხვებს. ხალხის მღელვარება არ სცხრება. სად არის ამ დროს სოინ გულ მამედი? ნუ თუ არ იცის რა ხდება იმათ ახლო-მახლო სოფლებში? რატომ საზოგადოებას არ ამცნობს? რათ არ ატყობინებს თვისგან შეფიცულ გარეჯელებს, რომ აშკარათ იორო-მუღანლოში გაჩაღებულია იმის და სხვა შეფიცულთა თვალ-წინ ქართველთა საქონლის ცეჭრობა. გარეჯელ გაბრო ბუზარიაშვილს სთხოვს ხეირხაბარ-ოღლი უღელ ხარის დასახსნელად 3.000 მანეთს, ისაკა მ[illegible] რვა ცხენისა სხვადასხვა პირები სთხოვენ 3000 მან., გიორგი წმინდელი გლეხი აძლევს ფულს და იხსნის თავის მარჩენალს ერთათ-ერთ ცხენს, მოლა, სულიერი მოძღვარი, ჰთხოვს ცხენის დაბრუნებაში ოცდაათ თუმანს, რომლის შუაკაცათ ესწრობა პროვინციის კორესპონდენტი სოინ გულ მამედი. მოლას შვილი ჭკილებს მოტაცებულ საქონელს ქართველებისას ყაზახის თათრებში, საგარეჯოს ყოფილ კომისრის ვანო გიორგ.-ძე დარბაისელის მოტაცებული ცხენით, რომელსაც აბრუნებენ პატრონთან სოინ გულ მამედის მეწერ-მოწერის შემდეგ დავარდნილს და დაღლილს, რის შემდეგაც ცხენი მალე კვდება.

მრავალი ამისთანა სისაძაგლე ხდებოდა სოინ გულ მამედის თვალწინ, მაგრამ მისი ბაგენი და კალამი სდუმან, სდუმან, მისთვის რომ იტყვიან რუსები: „თავის სახლის ნაგავს კარში არავინ გამოჰფენსო".

ისიც ქრისტეს მცნება—მოთმინება—დაჰკარგეს გარეჯელებმა და ზოგიერთები დაადგნენ მოსეს მცნებაზედ: „თვალი თვალისა წილ და კბილი-კბილისა წილო". ხალხი ამის შურის ძიებით, მოინდომეს ზოგი-ერთებმა სამაგიეროს გადახდა. ეს მოხდა არა ისე, როგორც აგვიწერს სოინ გულ მამედი, კომისრის ან აღმასრულებელ კომიტეტის მეთაურობით, არამედ კერძო პირების ინიციატივით.

ფაქტი-ფაქტათ დარჩება, ღვთის ანაბარათ და უპატრონოთ დატოვებულმა ხალხმა, მოახდინა ის, რაც უნდა მომხდარიყო. ერთ საუბედურო დღეს გარეჯელებმაც მორეკეს თათართა საქონელი. როგორ მოჰქცეოდა კომისარი ან აღმასრულებელი კომიტეტი ამ შემთხვევაში? ეთქოთ რომ დაებრუნებიათ,—საბადლოს თხოულობდნენ. განა ვისმეს შეეძლო ამის პირიდგან ამოშვება, თუ თავი სასიკვდილოდ არა ჰქონდა გადადებული? მიეტოვებინათ თავის ნებაზედ და რაც უნდა ექმნათ ამ საქონლისთვის?—არც ეს შეიძლებოდა, ამიტომ რომ საქონელი სამუდამოდ დაიკარგებოდა პატრონებისთვის. კომისრმა უფრო გონივრობა გამოიჩინა, რომ არც ხალხი აღელვებინა და არც პატრონებს დაჰკარგოდათ ეს საქონელი, დაიბარა ხალხი (მომეტებული ნაწილი დაზარალებულნი), მათ ჩააბარა საქონელი ხელ-წერილის ქვეშ და პირადის პასუხის მგებლობით, მანამდე საქმეში მთავრობა ჩაერეოდეს და მოაგვარებდეს ამ საქმეს. თუ დამეთანხმებით მკითხველნო, კომისარს ამაზედ მეტი გამოსავალი არ ჰქონდა: საქციელითაც კომისარმა არც მწვადი დასწვა და ჯერ-ჯერობით შამფურიც გადაარჩინა.

სოინ გულ მამედი ეხება იმ ადგილს, ვითომ საგარეჯოს აღმასრულებელ კომიტეტმა ნება დართო თათრებს თავიანთი საქონლის უკან გარეკისა, რასაც წინ აღუდგა კომისარი; მოგახსენებთ: შესაძლებელია, რომელიმე კერძო პირმა კომიტეტის წევრთაგან ასიამოვნათ თავის მხრივ, როცა მათ ინახულეს იგი მის ბინაზედ, მაგრამ როდესაც მოხდა ოფიციალურად კომიტეტის სხდომა, რაზედაც დაესწრნენ იორო მუღანლოს წარმომადგენელნი და მათ შორის სოინ გულ მამედი, კრებამ უპირველეს ყოვლისა ელმეობით გამოსთქვა ამისთანა საქციელზე, როგორც საქონლის ტაცობა ურთი-ერთ შორის, ხოლო მასთანვე შეუძლებლად ჩასთვალა მთავრობის ჩაურევნელად იმ გვარი საშუალება ურთი ერთ შორის მშვიდობიანობის ჩამოსაგდებათ, როგორც დადგენილება საგარეჯოს აღმასრულებელ კომიტეტის მხრივ, რომ დაებრუნებინდათ საქონელი, რასაც მოითხოვდნენ თათრების წარმომადგენელნი; ასევე დადასტურა სოფ. საგარეჯოს საზოგადოების ყრილობამ და მასთან მოიწონა (თუმცა მოსაწონი არა იყო რა), ზოგიერთ პირების გადადგმული ნაბიჯი.

ამის შემდეგ გეკითხებით; შეეძლო კომისარს წინადადებით ჩაედინა საზოგადოების წინაშე, როგორც ეს წარმოდგენილი აქვს სოინ გულ მამედს? განა შეუძლიან აღელვებულს და გულ დაწყვეტილს საზოგადოებას წინ აღუდგეს ამისთანა ქაოსით [illegible] ხანაში ვინმე, გინდ ეს იყოს ამათი ამორჩეული კომისარი? მე ვგონებ, რომ ვერავის, გარდა სიცოცხლეზე ხელ-აღებულს. თუმცა ზევით მოგახსენეთ, ვითომ შურის ძიებით იყო უმეტესათ ხალხი გამწვავებული, მაგრამ არა იმთენათ შურის ძიებისა, რამდენათ დღემდე მოსურნე, რომ ამისთანა გამოწვევით ჩაერიოს უმაღლესი მთავრობა ამ საქმეში, რომ მან გაარჩიოს ვინ არის მართალი და ვინ მტყუანი და დამნაშავე ღირსეულათ იქმნას დასჯილი. საშუალება ერთად ერთი და უპირველესი, რომელიც იქნება მალამო და გამკურნებელი ყოველივე ბოროტებისა, არის იარაღის სრული აყრა, როგორც თათრების ისე ქართველებისთვის და ანაზღაურება უმეტესი დანაკლისი საქონლისა, რომელიც დაედებათ დამნაშავეთ, მიცემა მთავრობის ხელში იმ „ბანდების" ორივეს მხრივ და შეუკავებელ ბრბოებისა, როგორც ერთის, ისე მეორის მხრივ, რის მოსურნეც არიან ორივე მხარე. მე სრულიად დარწმუნებული ვარ, რომ ძარცვა გლეჯა და ავაზაკობაში, გარდა თათრებისა, იღებენ მონაწილეობას აგრეთვე ქართველებიც, მაგრამ ისიც დამტკიცებულია, რომ ასეთი ავკაცები ყოველთვის ინახავენ თავს თათრების სოფლებში, რასაც თვითონ თათრებიც არ ჰყოფენ ამის უარს.

დასასრულ ვისურვებ, რომ მთავრობა რაც შეიძლება მალე ჩარეულიყოს ამ ორ ერთა საქმეში და მშვიდობიანათ ისევ აღადგინოს მათ შორის ძმობა, ერთობა და სიყვარული.

რეფორმატორი.

სამეგრელო. ანარქიის ტალღები ზუგდიდის მაზრაში ბევრს სოფლებს წალეკვას უქადის. სოფელი ახუთიც, რომელიც პირველ ხანებში უყურადღებოთ სტოვებდა ყოველივე ხულიგანებს, მათ აჰყვა. სოფლებში კაცს საზარელი სურათები ემლება თვალწინ. მხარე მოიცვა ბნელმა ძალამ, ხალხი ისედაც გალატაკებული, ცეცხლის ალშია გახვეული. „ბოლჩენიკების" სახელით გამოდიან ცნობილი ყაჩაღები, ავაზაკები და ყველა ჯურის შანტაჟისტები და აფერისტები. ღამე კაცი გარეთ ვერ გავა. მკვლელობა, ძარცვა გლეჯა და სხვა ბოროტ-მოქმედება ჩვეულებრივი მოვლენაა.

მადა გაღვიძებული ყაჩაღების ბრბო გადადის ერთი სოფლიდან მეორეზე, აწიოკებს ოჯახებს, ართმევს თუ რამე აბადია.

24 ივლისს უეცრად დაეცა „ბოჩენიკების" ჯარი, შემდგარი ექვსასი კაცისაგან დაბა ომარტეს. შეიქნა ხალხში ჩოჩქოლი, შიშით ქალი და კაცი ერთმანეთს ეხეთქებოდა, გარბოდენ ვინ საით ასწრებდა. ვაჭრებიც გაიქცენ ისე რომ, მაღაზიების დაკეტაც ვერ მოახერხეს და ღია დასტოვეს, რადგან ჯარი ჩუმად მოეპარა, ერთი ვაჭართაგანი, ნაჭყებია, დუქანში რომ ვერ ნახეს, შვილს მოკვლა დაუპირეს. წასული მამაც მოვიდა, რომელსაც ჯარიმად დამალვისათვის ხუთი ათასი მანეთი გადაახდევინეს. აქ დაემართა სხვა დამალულ ვაჭრებსაც. ბოლოს ითავა რამდენიმე პირმა და აღუთქვა ჯარს ხალხის დამორჩილება. ხალხიც მოდიოდა და მორჩილებას უცხადებდა „ბოჩენიკებს". ბოლოს დაიწყეს ხარების, ქათმების, ცხვრების თუ ბატების ხოცვა, რომ სადილი გაემართათ ჯარისთვის. ღვინო კოკებით მოდიოდა ყოველ მხრიდან. ვისაც რა ჰქონდა საჭმელი და სასმელი დაუზოგველად მოჰქონდა ამ გაუმაძღართა სამსხვერპლოზე, ოღონდ თავი ეხსნა სიკვდილისაგან. ცხენები სიმინდში გაუშვეს და ერთი საათის განმავლობაში გაანადგურეს საწყალი გლეხის ყანები. როცა ავაზაკებმა სადილი გაათავეს, დაუძახეს ხალხს და იწყეს მათ შორის ფულების მოგროვება. ყველა იძულებული იყო მიეცა რაც ჰქონდა. ამრიგად წაიღეს რამდენიმე ათასი მანეთი ფულად, ნივთები და საქონელი. ამას წინად კიდევ ახუთში, დაბა სამლებრონსაც დაეცენ და სამოცი ათასი მანეთი წაიღეს ფულით, ნივთებიც ბევრი წაართვეს ვაჭრებს და იარაღიც ვისაც კი ჰქონდა.

რა ძალა იქნება, რომ იხსნას ხალხი ამ ავაზაკებისაგან? ხალხი მაინც ელის, რომ მთავრობა მოხედავს და უმაგალითო სისასტიკით ალაგმავს ყაჩაღებს.

სიტყვა მთავრობას ეკუთვნის!

იზ—და.

წერილი რედ. მიმართ

„ერთობის" 153 №-ში 23 ივლისს დაბეჭდილი იყო ქ. ხონიდან ვ. ხ—ეს ისეთი წერილი, რომელიც სინამდვილეს სულ არ შეეფერება. სიმართლეს მოკლებულია ის გარემოება, რომ ვითომც ის ადგილი აქვს შეძენილი კორნელი ქავთარაძეს სხვადასხვა ფონდების საშუალებით მაშინ, როდესაც ეს ადგილი არის ჩემ მიერ ნაყიდი და არავითარ სხვა ქავთარაძეს ამ ნასყიდობაში წილი არ უდევს. საზოგადოთ უნდა მოგახსენოთ, რომ ხონის საზოგადოებაში მდებარე ადგილები, როგორც საძოვე და სადუქნე, აგრეთვე სახნავ-სათესი თავდაპირველად ეკუთვნოდა ხონის წმინდა გიორგის ეკლესიას. შემდეგ კი მთავრობის განკარგულებით ყველა ეს ადგილები გადარიცხული იყო სახაზინოთ. ამიტომ ეკლესიისაგან და ხაზინისაგან აქვს ყველას შეძენილი საკუთრებათ ადგილები. ეს ადგილი მამაჩემს შინაური წესით უყიდია გერმანე ეპისკოპოზისაგან. როცა მამაჩემი გარდაიცვალა, მე კანონიერი გზით მოვინდომე ამ მიწის შესყიდვა და თხოვნა მივეცი, სადაც ჯერ იყო. თხოვნა ეს გადაეცა ხონის ეკლესიის კრებულს, რომელმაც მიიწვია ხონის საზოგადოებიდან არჩეული თორმეტი კაცი და შეაფასეს ის ადგილი. ამ რიგათ შემუშავებული ფასი გაბრიელ ეპისკოპოსმა ოთხჯერ გაამრავლა და ისე წარუდგინა უწმინდეს სინოდს და მე გადავიხადე ამ ეზოს სასყიდლათ 1,500 მ. ეს მოხდა ოცდა თუთხმეტი წლის წინეთ. თუ მხედველობაში მივიღებთ იმას, რომ ოცდა თუთხმეტი წლის წინეთ როგორ ფასობდა მიწა საზოგადოთ და ამას დავუმატებთ, რომ რაოდენობა ეზოსი უდრის მხოლოდ ერთ დესეტინა და რამდენიმე კვ. საჟენს, მაშინ დამეთანხმებით, რომ არავითარ მახინაციებს აქ ადგილი არ ჰქონია და საკმაო დიდი ფასიც გადამიხდია. კორესპონდენტის ვ. ხ—ეს მეორე დებულება, ვითომც ხონელების ვექილებს ჩემი ეზოს ყიდვა უნდოდათ და მე კი მათ ხელი შევუშალე, სიმართლეს მოკლებულია.

აი საქმე როგორ იყო: ხონელებმა აირჩიეს სამი კაცი ვექილათ: ვ. ქუთათელაძე, კ. კაკაბაძე და ვლადიმერ ბახტაძე, რომელთაც ჰქონდათ დავალებული კომიტეტის დახმარებით აერჩიათ ადგილი გიმნაზიის ასაშენებლათ. როდესაც ვექილებმა მომმართეს მე, რომ ხონის საზოგადოებას სურს თქვენი ადგილიო, მე დიდი სიამოვნებით მივეგებე ამნაირ ხონელების სურვილს და სხვები რომ ოცს მანეთს მაძლევდენ ოთხ-კუთხ საჟენ ადგილში, ხონელებს დავუთმე რვა მანეთად საჟენი. მაგრამ ვექილებმა და ხელახლად ამ საქმეში დანიშნულ კომიტეტის წევრებმა გააჭიანურეს შესყიდვის საქმე, სანამ ფულმა თავისი ღირებულება არ დაჰკარგა, შემდეგ მე იძულებული შევიქენი უარი მეთქვა გაყიდვაზე.

ეხლა მგონი აშკარაა, თუ ვინ არის მართალი!

ილ. ქავთარაძე.

„ერთობის" 166 №-ში ზურაბიშვილი გამოჰყოფია ამავე გაზეთის 161 №-ში მოხსენებულ პირებს და ცილის წამებათ სთვლის იქ ჩემს მოყვანილ ფაქტებს. ის მიწვევს სამედიატორო სასამართლოში, რომ თავი იმართლოს. დიდი სიამოვნებით ვეთანხმები და ჩემი მხრითაც ვნიშნავ, როგორც სარევიზიო კომისიის წევრს ავთანდილ ჭიკაშუას და ამხანაგ ლავრენტი ხუჭუას და იმედი მაქვს განაჩენი გაზეთში იქნება დაბეჭდილი. მხოლოდ მე მქონდა ნაჩვენები 4,000 მანეთი და მართლა კი მეტი არის და არა ნაკლები.

ბასილეთელი.

გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ შემდეგს: მაისის პირველ რიცხვებში ქ. სამტრედიაში ბათუმის რკინის გზის ალმ. კომიტეტის ინიციატორობით შესდგა კომისია ადგილობრივ საზოგადოებრივი და პოლიტიკური ორგანიზაციების წარმომადგენელთაგან, ომისაგან დაზარალებული გურულებისათვის ნივთიერი დახმარების აღმოსაჩენათ. ამ კომისიამ მონაწილეობა მიიღო რამოდენიმე წარმოდგენის დადგმაში. შემოვიდა შემოსავალი 2345 მან. 75 კაპ., ხარჯები—338 მ. 42 კაპ., დარჩა წმინდა შემოსავალი 2007 მ. და 33 კაპ. ეს ფული ინახება ჩემთან. ვსთხოვ გურიის ომისაგან დაზარალებულთა დამხმარე კომიტეტს გამოგზავნოს რწმუნებული, რწმუნების ბარათით ფულის მისაღებათ.

ბათუმის რკინის გზ. ალმ. კომიტეტის თავმჯდომარე ყ. ნინიძე.

ცნობები

პოდპორუჩიკი ევსევი ჩიქვანაია ქ. ოდესაში იყო ამ უკანასკნელ დროში, მას შემდეგ ხუთი თვეა, რაც არაფერი ვიცით. თუ ვინმემ რამე იცით, გთხოვთ გაგვაგებინოთ შემდეგი მისამართით: ნაოლალევი, თომა ჩიქვანაიას.

განცხადება

საქართველოს რკინის გზის სამმართველო ამით აცხადებს მგზავრთა საყურადღებოთ, რომ სათბობი მასალისაგან გამოწვეულ პირობების გამო 10 აგვისტოდან მატარებლების მიმოსვლა იცვლება შემდეგ ნაირათ:

თფილისიდან გავა:

			საათ.	წ.
ფოთისკენ	№ 23	დილის	7	50
„	№ 3	ღამის	10	30
ქუთაისისკენ	№ 9|10	საღამ.	7	17
განჯისკენ	№ 4	ღამის	11	10
„	№ 8	დღის	3	35
სანაინისკენ	№ 4|3ც	დღის	1	—

თფილისში მოვა:

ფოთიდან	№ 24	შუად.	12	47
„	№ 4	საღამ.	6	54
ქუთაისიდან	№ 11|12	დილის	6	53
განჯიდან	№ 3	საღამ.	4	30
„	№ 7	დღის	8	30
სანაინიდან	№ 4ც|3	დილის	11	—

თფილისის დროით.

ამა თვის 11-ს, ღამის 12 საათზე, ამბაკო ძნელაძის დუქნის წინ „ბერძნის წყაროსთან" (საჯევახო-ჩოხატაურს შუა) იქ დასვენების დროს ურმიდან მომპარეს სკივრი („იაშიკი"), რომელშიაც სხვადასხვა ნივთებს გარდა იყო **ლუკა ლორიას სახელზე** ძლიერ საჭირო სხვადასხვა საბუთები, რომლებიც ვთხოვ მპოვნელს გადასცეს ან ჩოხატაურის რაიონის კომისარს ან ფოსტით გამოგზავნოს უმარკოთ შემდეგი მისამართით: ჩოხატაურ ჯვარცხმა ლუკა გიორგის ძე ლორიას, რისთვისაც მისამართის ჩვენების თანახმათ მიიღებს შესაფერ ჯილდოს.

(3—1) ლუკა გიორგის ძე ლორია.

ქართველ ვაჭარ მრეწველთა დროებით საბჭო ამით აცხადებს, რომ კვირას, 18 აგვისტოს, დილის 11 საათზე, საბჭოს ბინაზე (ფრეილინის ქ., № 11) დანიშნულია ქართველ ვაჭარ-მრეწველთა კრება. (2—1).

ბიურო მეოთხე რაიონის კოლექტივისა ღიაა ყოველდღე: დილის 10—12 და საღმოს 5—8 საათამდე. წევრებს ვთხოვთ, ვისაც წიგნაკები ჯერ არ შეუცვლია—შესცვალონ და საწევრო გადასახადი დაუყოვნებლივ შემოიტანონ. აქვე შეუძლიათ წევრებს გამოიწერონ „ერთობა". (2—1)

ექიმი მ. ფ. მგალობლიშვილი

იღებს ქალების და ქირურგიულ სნეულებით ავათმყოფთ დილის 9—11 და საღამოს 5—7 საათ. მისამართი: ოლღას ქუჩა, 41. ტელ. № 9 53. (24—4)

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად-მ[illegible] ბა) [illegible] სისხლის, ნაღვლის [illegible] ტვინის, [illegible] და სხვა შინაგან[illegible] ლებით ავათმყოფთ ყოველ დღე [illegible] მოთი 5—7 საათამდე. ელექტ[illegible] და მასსაჟი. მისამართი: მოსკოვის ქ. [illegible] ზემელის აფთიაქის მახლობლათ.

კ ე რ ძ ო
მიხეილის სამკურნალო

მუდმივი ლოგინებით. ავადმყოფებ[illegible] ღება ყოველ დღე დილის 10 საა[illegible] მიხეილის პროსპექტი, 167.

ექიმი ი. გ. კონიაძე.

იღებს შინაგან სნეულებით ავათმ[illegible] საღამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვ[illegible] უბნის ქ. № 3. (24—[illegible])

მკ. ქალი რ. ბ. შიშლო-საბაშვ[illegible]

მედიცინის დოქტორი [illegible] ჟენევის უნ[illegible] სიტეტისა და ედინბურგის მედიკ[illegible] რურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყო[illegible] დღე **შინაგან, ქალურ და ვენე[illegible] ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით [illegible] გებას.** სიფილისის წამლობა ახალ[illegible] თოდებით. დილის 10—12 ს. და [illegible] მოს 5—7 საათამდე. ელისაბედის [illegible] სახლი № 82. ტელ. № 9—26.

ექიმი ა. დ. ციციშვილი

შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი. [illegible] მყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილ[illegible] —9 საათამდე, საღ. 5—7 ს. ჩერქე[illegible] ქუჩა № 14.

ექიმი ბ. მ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ სა[illegible] 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა[illegible] სამართი: დიდი მთავრის ქ. № 57; [illegible] ცერთა ეკონომიურ საზ. შენობის [illegible] დაპირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელ. № 5[illegible]

ქართული კლუბი

კვირას, 11 აგვისტოს 1918 წ. გაიმართება

კონცერტი

ქართული ხორო[illegible] მ. ქავსაძის ლო[illegible] რობით. კონცერტზე შესვლა უფასოა კლუბში საზოგადო წესით. დასაწყისი საღამოს 9 საათზე. (1—1)

მუშათა კლუბი

მიხ. ქ. № 65.

კვირას, 11 მარიამობისთვეს, საღამოს ხუთი საათიდან 8 საათამდი გაიმართ[illegible]

საბავშვო სეირნობა

საღამოს წარმოდგენილი იქნება რუსულ ენაზე: 1) მოთხრობა „მარმელადო[illegible] დოსტოევსკის რომანიდან. 2) იმღერებს უკრაინელთა ხორო. (1[illegible])

ყველასათვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი

— (25 წლის ნაშრომი) —

უცხო სიტყვათა ლექსიკონ[illegible]

მეორე შევსებულ-შესწორებული გამოცემა, აწყობილია უშპონოთ (მჭიდროთ) [illegible] პუსით, დაბეჭდილია კარგს ქაღალდზე, შეიცავს 1100 სვეტს, განმარტავს ყო[illegible] გვარ უცხო სიტყვას და ანდაზა-წინადადებათ. ფასი ხელისმომწერთათვის ([illegible] წინათ დაიკვეთა) მშვენიერი კალენკორის ყდით, ოქროს ვარაყიან ასოებით [illegible] ბეჭდილი 20 მან.; უყდოთ—15 მან. (წინათ შემოტანილის გამორიცხვით); არახ[illegible] მომწერთათვის—ყდით 30 მან., უყდოთ—25 მ.ნ. ფოსტის ხარჯი—2 მან. ([illegible] თფილისში გამომცემლისაგან შეიძენს, ეს ხარჯი არ გადახდება). მსურველთ [illegible] მართონ: თბილისში, ბაზრის ქუჩა, № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ, „თე[illegible] რი და ცხოვრება"-ს რედაქციას, იოსებ იმედაშვილს. (5—1)

კრემი ხელებისა და პირისახისთვის **ანტუანეტი**

სრულიათ უდრის **სიმონის, რალეს და ალდეხიდის** კრემს.

აახლებს სახეს და ამშვენიერებს, აქრობს სირსველას, ჭორფლს და იფარავს სახეს დანაოჭებ საგან.

მოწონებულია სამკურნალო განყოფილებისაგან, მოწმ. № 1481.

იყიდება ყველა სააფთიაქო მაღაზიებში.

ბათუმათაც იყიდება.

მთავარი საწყობი: საათიაქო და საპარფიუმერიო საქონლის მაღაზია ქ. ს. კეშ. შოვიხა ვორონცოვის ძეგლთან.

განყოფილება. საათიაქო მაღაზია წყნეთის ქ., № 30. (1—1)

ნაცარწმულიან-ნახშირმჟავიანი წყალი

ბორჯომი

1907 წლის გამოფენაზე დაჯილდოვებულია უმაღლეს[illegible] ჯილდო[illegible] (Grand pr[illegible])

უკანასკნელმა გამოკვლევამ დაამტკიცა, რომ ბორჯომის წყალში არის მუდმ[illegible] ემანაცია, რაც ამტკიცებს მასში რადიის მარილის ნიშნების არსებობას.

ბორჯომის წყალს ექიმები ურჩევენ: 1) სასუნთქავ ორგანოების ქრონიკულ ან[illegible] ბის დროს, 2) კუჭისა და ნაწლევების ქრონიკულ ანთების დროს, 3) ჭ[illegible] ნაღველისა და შარდის მილის ავათმყოფობის დროს, ქრონიკულ რევმატ[illegible] მისა და სხვ., 4) საჭმლის მონელების მოშლის ყველა შემთხვევებში (ნი[illegible] სის ქარი, სიმსუქნის და შაქრის ავათმყოფობა და სხვ).

ბორჯომის წყალი განირჩევა თავის უმჯობესობით სხვა ნაცარწმულიან წყლ[illegible] საგან მით, რომ ის შეიცავს იოლს და ბრომის მარილს.

ბორჯომის წყალი დიდათ მარგებელია, როგორც კარგი გიგიენური სასმელი [illegible] დილობის დროს.

მთავარი საწყობი ბორჯომში. წარმომადგენლები: თფილისში, ელისაბედ[illegible] ქუჩა, № 174, დოლიძე, ყვირილაში ძმები ნიურაძე და ა. გ. ჯალაღანია. (7—[illegible])

სოც.-დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტთან მოეწყო გაფართოებული სეკრეტარიატი, რომელიც აძლევს პროვინციის ორგანიზაციებს პასუხს ყოველგვარ შეკითხვებზე. სეკრეტარიატი მოთავსებულია „ერთობის" რედაქციის გვერდით, გოლოვინის ვრ. № 12. აქვე ხდება პროპაგანდისტების ჩაწერა პარტიულ საქმეებზე სამუშაოთ. ბიურო ღიაა დილის 9—2 საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. ტელეფონი № 16—62.